

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un an . . . . .
Pe o lună . . . 2 .
Nrul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XIII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 48

Conflictul constituțional în Anglia.

Camera lorzilor a refuzat a da aprobarea sa legii financiare a statului votată de camera deputaților și a provocat astfel un conflict din cele mai accentuate între vechile mari partide ale țării, între conservatori și liberali. Guvernul liberal a rămas în urma acestui vot al lorzilor fără budget pentru anul viitor, a trebuit să închidă sesiunea parlamentară, va fi silit să propună regelui disolvarea camerei deputaților și să rânduiască alegeri nouă pe chestiuni de cea mai mare importanță pentru guvernarea în viitor a acestui mare imperiu. Nu numai budgetul, care cuprinde nouă sarcini pentru contribuabili, va fi astfel supus aprecierii alegătorilor, ci ei vor avea să judece dacă camera lorzilor, compusă numai din membrii numiți de rege, poate să se împotrivescă deciziilor reprezentanților poporului într'un mod care oprește în loc întreg mersul afacerilor statului. Camera lorzilor nu discută și nu amendează budgetul statului votat de deputați, dar ea are dreptul să accepte în total sau să refuze în total acest budget. Până acum lorzii n'au uzat niciodată de dreptul lor de veto și acceptarea regulată a budgetului din partea lor, an de an, a devenit ca o formă goală și nimeni nu se mai gândea că aceasta formă goală ar putea să

învieze vr'odată într'un drept din cel mai cardinal. Lumea considera acest drept mort prin neuzare ca prescris pentru toții vecii. Lorzii au desgropat acum dreptul lor și l-au împlântat cu tărie în drumul guvernului, afirmându-se ca o putere a statului, care reclamă pentru sine deplină considerație. Întrebarea dacă poporul englezesc consimte cu atitudinea lorzilor, dacă el vrea să dea această putere mare unor reprezentanți pe cari el nu-i alege, dacă judecă necesar ca camera deputaților, unde el însuși prin trimișii săi glăsuiește, să primiască un frâu în acțiunile sale — este firește cu mult superioară întrebării dacă budgetul actual apasă sau nu poporația.

Ne aflăm deci în fața unei crize constituționale de cea mai mare gravitate, care să prezintă ca continuare a vechilor lupte politice între puterea aristocrației feudale și poporul comun. Astăzi armatele acestor două puteri, firește nu mai sânt compuse ca în trecut, în secolul al 17-lea, al 18-lea și al 19-lea, din aceleași elemente. Încă la 1832 puterea marilor proprietari feudali, care se manifesta atât în camera lorzilor cât și în camera deputaților, a fost frântă prin legile de reformă în constituția engleză. Proprietatea feudală a trebuit să cedeze o bună parte din putere burghezimei. Ea s'a mulțămît prin influența firească, ce i era asigurată în toate împrejurările ca unei clase aristocrată și plutocrată. Nici-un

guvern fie el conservator, fie liberal, n'a putut să se sustragă dela această influență. În camera lorzilor legile votate de camera deputaților treceau nemodificate sau cu neesența modificări, fiindcă pretențiile principale ale lorzilor aflau considerație încă la facerea legii. La 1867 constituția a aflat o nouă modificare în sens liberal prin introducerea dreptului de vot al muncitorimii.

Prin această și mai întinsă lărgire a drepturilor poporului camera lorzilor însă n'a pierdut și mai mult din poziția ei, precum ar fi fost de așteptat, ci din contra ea a câștigat. Căci acum nu numai proprietatea feudală singură s'a strâns în jurul principiului conservator, ci și mica aristocrație — gentry, precum o numesc englezii, nemșii, cum o numim noi, — precum și o bună parte din capitaliștii și comercianții mari.

Va să zică camera lorzilor nu mai prezintă dela 1867 încoaci interesele feudale, ci și interese aristocratice, peste tot, ea reprezintă mai ales și interese mari financiare și comerciale, astfel ea a devenit un centru al conservatismului și puterea ei creștea cu un vădit sprijin în opinia publică a țării. Amăsurat poziției ei nouă, proiectele de legi, mai ales a guvernelor liberale, erau supuse unui control mai riguros, ici-colo și amendate. La 1893 camera lorzilor și-a permis a respinge legea cunoscută ca Homerule, și camera a trebuit

Pe țarm.

Se lasă negurile nopții
Șt-adoarme valul lângă val,
I e când gazele se joacă
Prin umbra tristului migdal.

Supt pallul argint de lună
Adorm duiosii palmieri
Și peste întinsul trist de ape
S'aude-un cântec de năieri.

Și nici un val nu face larmă
In largul liniștitei mări,
Când trec în plâns trudite inimi
Spre licărirea altor zări.

Iar dintre chiparoșii mândri
Un cânt ce sună a pustiu,
Nu știu la ce-mi tot amintește
O cript-adâncă și-un sicriu.

A. Cotruș.

Un om ciudat.

— De I. Agârbiceanu. —

Acum de curând am cunoscut un om foarte ciudat. Venisem în oraș la niște rudeni și dela gară, până nu apucasem să-mi comand o trăsură, în vâlmășagul de lume, simții ceva cu totul neobișnuit: ca și când un magnet puternic s'ar ascunde undeva între oameni și m'ar atrage cu o putere neajmurlită. Și iată că într'adevăr ochii mei descopăr deodată în mulțimea aceea un om înalt, slab, cu obrazul galben și supț, care mă fixa. Ochii lui nu semănau a ochi, ci păreau două picuri de metal topit. Nu-l cunoșteam și nu puteam pricepe pentru ce a rămas așa cu privirea la mine. Dar îndată ce se mai răi lumea, îmi adunai puterile, căci mă țintula loculul privirea acela misterioasă, și mă îndreptai spre o trăsură.

Când să urc, omul meu era lângă mine:

— Scuzați, vă rog, am voit să fac de mult cunoștință. Țin să vă spun că vă admir foarte mult, că mă gândesc în fiecare zi la dv. și la munca dv. — Cu acestea se închină și dispăru în mulțime.

Eu mă zăpăcisem. Abia mi-am adus aminte să mă așez în trăsură și să-l spun vizitiului unde să tragă. Hotărât străinul acesta era un smintit, mă gândii pe drum. Ori poate m'a ținut de o persoană foarte distinsă și însemnată, căreia a crezut că i-se poate recomanda prin apropierea aceasta neobișnuită. Pentru ce să mă admire pe mine, pentru ce să dorească atâta să mă cunoască? Cum poate astfel spune că se gândește la mine și la munca mea? În urmă n'are decât

să se gândească: ce muncă deosebită să fi făcut un comerciant de lemne! Ori poate, mă gândii eu într'o clipă de slăbiciune, va fi auzit cum am câștigat în cea de pe urmă afacere trei mii de coroane? Dar — judecai tot eu — e absurd să cred așa ceva. În lumea de azi sânt alfel de senzații, nu va face doar sfară în țară o afacere neînsemnată ca a mea.

Am ajuns în sfârșit la țintă. Rudeniile mă așteptau la poartă și o mătușe bătrână începu să plângă, îndată ce mă văzu. Nu știu de ce, plânsul acela nu-mi plăcu de loc. Îmi veni deodată așa ca din senin, că are să se întâmple o nenorocire.

Vorbirăm de multe de toate până a ținut prânzul, și în urmă le spun eu istoria dela gară.

— A privit mult la tine, îmi zise unchiul, foarte serios, încrutându-și sprâncenele.

— Așa cred. La început nu l-am văzut. Dar simțiam ceva deosebit, ca o putere magnetică ce mă atrage într'o direcție. În urmă i-am văzut ochii. În viața mea n'am văzut ceva așa de grozav.

— Hm! făcu unchiul, întunecându-se deodată pe când femeile îngâlbeneră.

Eu priviam la ei neînțelegându-i. Doar n'a fi fost necuratul ori moartea omul acela?

— »Ei bine, eu v'am spus o întâmplare neobișnuită și d-voastră în loc să-mi dați o deslușire despre străinul acesta, ați rămas mai zăpăciți ca mine. Nu-l cunoașteți? Trebuie să fie de aici din oraș.

Unchiul făcu o mișcare ca și când ar fi voit să se ridice în grabă de pe scaun, și-mi zise:

să sufere toate acțiunile tovarășei ei fără a le putea împiedeca.

Guvernele liberale au uzat în cea mai largă măsură de dreptul lor a unor noi membri, firește liberali, în această corporație legislativă, dar nu le-au succedat a frânge puterea conservatoare, ni i chiar a o slăbi în mod simțtor. După un șir de ani petrecuți în atmosfera politică a camerei lorzilor liberalii se topiau în conservatori.

Acum lorzii cred timpul sosit să se afirmе și să pună întrebarea poporului englez dacă vrea să întărească prin votul său camera a doua legiuitoare în poziția ce ocupă astăzi în stat. Guvernul liberal declară votul camerei lorzilor, prin care s-a pus budgetul votat de camera deputaților sancțiunii poporului, drept o călcare a constituției și o uzurpare de drepturi. Situațiunea guvernului și a liberalismului peste tot, nu este tocmai ușoară. Nu este de așteptat ca în lupta electorală ce se va desfășura după disolvarea parlamentului alegătorii vor fi chemați a se pronunța asupra unei reforme atât de radicale cum ar fi desființarea camerei a doua. De altă parte democratismul, chemat prin legile dela 1832 și 1867 la cămuirea statului, s'a dovedit că șovăitor în privința direcției politice. Nu totdeauna s'a opus el conservatismului și rămenii nu poate ști ce atitudine va lua el față cu conflictul constituțional mai nou. Lorzii au marele avantaj a reprezenta acum interese mari ale cetățenilor și forma în care ei au provocat conflictul, nu poate jigni nici o clasă socială. Într'un moment de strâmtorire, când guvernul liberal s'a văzut silit a impune sarcini nouă poporului, lorzii nu refuză budgetul prezentat, ci declară că nu l-ar putea vota, înainte de ce poporul însuși nu s'ar pronunța asupra lui și de a cântări dacă nevoile financiare ale statului n'ar putea fi satisfăcute și prin alte mijloace mai puțin apăsătoare. Deținătorii privilegiați de altă dată ai puterii au luat acum o atitudine simpatică, care pune în

față tocmai apărarea și conservarea intereselor poporului.

Hotărârile, pe care le va lua poporul englez în chestiunile supuse lui, vor fi normative nu numai pentru viitorul său, ci și pentru întreaga omenire, care au împrumutat în cecece privește viața constituțională a statului, modele sale după formele plănuite în Anghia.

Un an temniță și 1000 de cor. amendă.
Din Târgul-Murâșului ni-se telegrafiază că azi, Miercuri, tribunalul de acolo a condamnat, pe baza verdictului rostit de juri pe d. Francisc Hossu Longin, avocat în Deva, — la 1 an temniță de stat și 1000 de coroane amendă în bani, pentru un articol »agitatoric« publicat în »Gazeta Transilvaniei« din Brașov.

Procurorul, în rechizitorul său, — cum ne telegrafiază corespondentul — a fost extrem de violent și a invocat, pentru a-și sprijini acuza lipsită de temei, — vremile revoluționare din 48 cu momentele lor pătate de sânge!

D. Francisc Hossu a observat în tot cursul procesului o atitudine bărbătească și, după rechizitorul procurorului a făcut declarația că renunță — din principiu — la dreptul său de a se apăra.

Cu trei zile înainte, acelaș tribunal și aceiaș curte cu jurați, a condamna pe d. Dr. Sever Dan, redactorul »Gaz. Trans.«, la 4 luni închisoare de stat și 500 de cor. amendă în bani pentru un raport publicat în »Gaz. Trans.« despre un proces de presă.

Pahod na — Seghedin!

Fișpani români. În cursul lungilor frământări prin care trecem pe urma crizei de guvern, din vreme în vreme vedem discutată, în presa ungurească, și chestia naționalităților. Tot de a-lătea ori, însă, presa ungurească se năpustește asupra lui Justh, fostul președinte al Adunării deputaților, care față de noi, naționalitățile nemaghiare, pare a avea gânduri mai puțin răzvrăti-

toare decât ceilalți oameni politici ai ungarilor. Și i bagă lui Justh vină că a avut îndrăzneală să spună că noi nu sântem copil tot atât de dragi ai guvernelor și ocârmuitorilor cum e poporul unguresc.

Așa, în numărul său de ieri, un mare ziar din Budapesta se năpustește din nou împotriva lui Justh și i la în nume de rău, că în programul său a luat și executarea legii naționalităților. Ziarul unguresc spune, anume, că Justh dacă ar ajunge la guvern, numai două chestii ar lua în program: votul universal și executarea legii naționalităților. »Justh se gândește cu atât de dragoste la naționalități — adăugă acelaș ziar — încât a făcut chiar declarația că ar fi lucru foarte firesc dacă Maistatea Saar numi fișpani și dintre bărbații naționalităților nemaghiare«.

N'avem de gând să i aducem laude lui Justh, care până acum n'a făcut nimic pentru a ne dovedi că vorbele lui spuse de atâtea ori sânt sincere; nu sântem nici încântați că ni se promite numirea de fișpani români, — căci noi nu pentru slujbe am luptat și luptăm.

Găsim, însă, și noi că e lucru foarte firesc ca într'un comitat în care cea mai mare parte a locuitorilor o alcătuiesc românii spre pildă, capul slujbașilor să fie român, care înțelege limba locuitorilor și le cunoaște năcazurile și nevoile multe și grele.

Găsim, de altă parte, tot atât de firec că ziarele ungurești nu se împacă cu vederile lui Justh, fiindcă aceste ziare întotdeauna ne-au injurat, întotdeauna ne-au batjocorit, întotdeauna ne-au făcut trădători de patrie — ca să zădărniciască buna înțelegere între popoarele cari locuiesc țara aceasta. Ziarele aceste și cei cari le susțin nu pot să trăiască decât pe urmele neînțelegerilor pe cari le ațâță între noi și poporul unguresc.

Ori cât de mult și tare țipă, însă, aceste ziare dușmane nouă, împotriva celor cari cred și ei că se cuvine ca o lege aprobată de Maistatea Saar, cum e și legea naționalităților, trebuie să se și execute, — lucrul acesta trebuie să se întâmple, dacă nu prin Justh, atunci prin altul.

Altminteri niciodată nu va fi pace deplină în țară.

Un proces de presă — sistat! Din Budapesta ni-se anunță o minune de necrezut: ministrul-președinte Wekerle, în calitate de ministru de justiție ad-interim, a dat ordin procuraturii din Cluj să sisteze procesul de presă pornit împotriva »Telegrafului Român« din Sibiu pentru un articol scris în chestia limbii de catechizare.

— Il cunoaștem. Il cunoaștem de patru ani. Dar știu să și spun, că-l cunoaștem foarte puțin. Toată lumea-l încunjoară. Și de aceea singurul om de care cutează să se apropie e străinul care se coboară la gară. Și nici de aceia nu se apropie de toți. Cei slabi, palizi, cei bătrâni trec ne băgați în seamă pe dinaintea lui. Ochii lui se aspresc cu un nesăț nespus asupra chipurilor sănătoase, robuste, pline de sânge — cum ești tu.

— Ei bine, e nebun omul acesta?

— Nu se știe. Nime n'a cercat să afle, pentru că toată lumea îl încunjoară, și anume pentru că li-e frică de el.

— Și pentru ce să le fie frică? — întrebai eu cutremurat, simțind parcă din nou ochii necunoscutului asupra mea.

Unchiul nu-mi răspunse. Femeile priveau speriate și mătușa începu să plângă. Atunci mă mârșai.

— Eu vă știam oameni sănătoși. Faceți bine și deslușiți-mă odată. Nu veți crede doar' că sânt copil, pe care să-l sperii cu vorbe.

— Ei bine, zise unchiul. Iți voi spune. Dar să nu crezi că numai noi sântem așa. Toată lumea din oraș e foarte rezervată, când e să spună ceva despre el. Acum, iată ce-i. Omul acesta aduce nenorocire. Dacă privește pe cineva mult în față, fie bărbat ori femeie, acela se uscă pe picioare. Au fost peste douăzeci de cazuri de moarte la noi în oraș din cauza ochilor lui.

— Fleacuri, strigai eu cutremurat de groază, căci simțeam tot mai tare vraja aceluși metal topit, care juca în ochii străinului.

— Nu-s fleacuri nepoate, zise unchiul jignit. Aici e orașul întreg, te poți încredința.

— Se vede că aici locuiesc tot femei. Cum se poate să poarte cineva atâtea groază de un om viu? Dacă-i nebun trebuie trimis la casa nebunilor, dacă-i primețtos într'alt chip trebuie pus la răcoare. — Și cum se dovedește că cele douăzeci de victime sânt pricinuite de el?

Unchiul însă n'avea voie să intre în amănunte. Vedeam că se silește să și ascundă emoția, și nu mai insistai. Dar i-am zis:

— Acum eu stau trei zile la d-voastră. În aceste trei zile eu am să cunosc pe omul acesta neobicit.

Nu-mi răspunseră nici unul, dar din privirile ce și-le aruncaseră, parcam ceii: »Vezi, începe și el ca și toți ceilalți«. Și mătușa începu iar să plângă.

Atunci ne am ridicat dela masă, și până m'am desbrăcat și m'am pus în pat, aveam senzația că am căzut — într'o lume de nebuni. Dar în pat începu să judec mai limpede. Se prea poate, ca un om străin, ca acel necunoscut, venind într'un orașel ca acesta, și trăind retras, să fie învăluit în mister, să se creadă despre el câte minuni. Dar eu n'am venit aici să cercetez tainele orașului, să fac studii biologice, am venit să-mi văd rudeniile și alta nimic.

Astfel cercai să adorm, căci eram și obosit de drum. Dar se vede că nimic nu-i mai contagios ca frica. Din acest simțământ dobitoicesc a rămas o măsură și în coroana fapturilor lui Dumnezeu. Nu-i nimic în stare să te facă mic și neînsemnat, — ca un fir de nisip, ca frica. Cu toată făptura mea voinică, am patut experia toată noaptea, că's mai puțin decât o scamă de peană.

Dimineața am ațipit puțin, și cât ce m'am deșteptat am luat dejunul și eșii pe stradă. Trebuia să întâlnesc pe necunoscutul de ieri. Am cutrierat străzile, am mers la gară, am dat pe promenada orașului. Dar nu l-am mai zărit nicăiri. Desnădăjnit că nu-l voi afla, apucaii pe o stradă strîmtă, murdară, dosită, și mergeam cu capul în piept. Nu mai era nici un strop de frică în mine acum, și îmi părea rău din inimă că n'am întâlnit pe omul de ieri. Eram sigur că-i un nenorocit, un om lipsit de mângâierea unui prieten, un suflet prin cari vor fi trecut dureri mari, zdrobitoare.

Și cum mergeam așa abătut, străinul îmi răsară deodată înainte. Era aproape să se izbască de mine. Când m'a observat, a trecut îndată de cealaltă parte. Știam că m'a cunoscut și vedeam că se sfiește de mine. Atunci am pornit după el și l-am ajuns în grabă.

— »Scuză d'e — i zic, că azi mă apropiu eu de dta, cum te-ai apropiat dta ieri de mine. Aseară mi-a părut toată treaba foarte curiosă. Astăzi însă judec altfel. Și aș dori mult să te cunosc«.

Străinul se opri, mă privi de data asta cu ochii nespuse de blânzi, oftă și-mi zise:

— »Mulțumită D-lui, că în urmă întâlnesc și eu un om. Dacă ești așa de bun te-aș ruga să vii la mine«.

În aceeași stradă, ne strecorarăm într'o casă veche, zidită între două edificii nouă, pompoase. În casă nu era aproape nimic. Câteva scaune, o masă, un pat, și un cuier cu câteva vestimente atârinate.

O minune într'adevăr ciudată, mai ales că i se întâmplă organului din Sibiu, care a fost singurul ziar românesc improbosat pentru memoriul medicilor din România, pe care l-a publicat întreaga presă românească dela noi...

Oricum, ne bucurăm sincer de norocul organului din Sibiu, — numai dacă s'ar adevăra vestea!

Alegere de deputat în Sibiu. Din Sibiu ni-se telegrafiază: Azi a avut loc alegerea de deputat, în cercul al doilea, în locul răposatului deputat sas Dr. O. Lindner. Nu s'a prezentat decât un singur candidat, sas, Guido Gündisch, care a fost proclamat ales cu unanimitatea voturilor.

Noul deputat e fiul generalului în retragere Gündisch și aderent al politicii Sasilor bătrâni. Sasii tineri, opoziționali, din Sibiu au renunțat în momentul din urmă să puă contracandidat.

Naționalitățile în Franța și la noi.

D. Raoul Chelard, cel mai bun prieten și apărător al ungarilor, publică în anul 281 a lui »B. H. o scrisoare, — pe semne comandată — în care arată încercările ce s'au făcut din cele mai vechi timpuri, de a se șterge caracterul particular al naționalităților din Franța și a le franțuzi cu forța.

Felul, — cum au fost persecutate în Franța elementele italiene dela sud, flamanzii de origine germană dela nord, Escualdani și baștii dela poalele Pyreneilor și seminișta celtică a bretonilor, care formează și astăzi naționalitățile străine ale marelui republici — se aseamănă foarte mult cu opresiunile cu care ne străvige de un timp încoace guvernele ungurești.

Lăsăm să urmeze în întregime scrisoarea dlui Chelard, care poate servi ungarilor drept exemplu de rula morală, ce o operează asupra naționalităților din Ungaria și i face responsabili, pentru stagnarea culturii noastre îndrosebi.

Iată cum se exprimă publicistul francez: »Este cunoscut în general felul, cum s'a alcătuit la timpul său unitatea națională în Franța — S'au adus legi draconice, care au și fost executate și în modul acesta a succes ca unitatea națională să fie păstrată în decurs de secolii întregi. Toată în urma acestui fapt este cu los și interesant chiar, de a vedea astăzi pe francezi luptând pentru salvarea dela o pusăire toată a naționalităților nefranceze din țară, îndemnați chiar de o necesitate națională. Scopul acestei noi străduinți este de a reda limbilor flamande, bretonice și baște dreptul lor avut mai înainte.

Să vedem acum în ce chip s'a ajuns în Franța la unitatea limbii, acolo unde mulțimea de dialecte rivaliza cu cea, care este astăzi în părțile sud-ostice ale Europei.

Către sfârșitul secolului al cincisprezecelea și la începutul celui de al șaisprezecelea, pe vremea lui Ludovic al XII-lea și a lui Francisc I, se crede, că nu este posibilă o unitate națională adevărată, fără ca naționalitățile să nu fie contopite în una singură în privința aceasta Francisc I era cât se poate de strict.

În urma edictului lui dela Villers-Cotterets, nici un act nu se putea face decât în limba franceză, altcum nu era valabil. Deoarece însă pe vremea aceia o mulțime de cetățeni francezi, nu cunoșteau limba franceză, aceștia trebuiau să trăiască în afară de cadrele legii. Colbert, primministru lui Ludovic al XIV-lea a fost mai conciliant și a dat ordin învățătorilor, să învețe pe copii și limba franceză. Guvernele cari i-au urmat însă nemijlocit, au urmat din nou politica cea veche, care a format în Franța un fel de tradiție. Ministrul Combes în cele din urmă a interzis cu totul instrucția în limbi străine, ba chiar și slujba bisericească. Notăm însă, că în biserică a reușit să introducă exclusiv limba franceză.

În orice caz este interesant să aruncăm o privire asupra hărții franceze, pentru a vedea, care a fost rezultatul atâtor prigoniri. De o statistică sinceră nici vorbă nu poate fi. Cu ocazia numărării populației statisticianului nici prin gând nu i-a trecut, de a lua în considerație deosebirea de limbă. Într'adevăr în scriptele de recensământ indicațiile asupra limbii materne lipsiau cu totul. Pentru acela însă, se poate stabili o hartă a naționalităților din Franța și fără date statistice.

La sudost locuiesc cam vreo șapte sute de mii de italieni în mase destul de compacte. Mai sânt apoi vreo sută cincizeci până la 200 de mii de flamanzii în provinciile nordice, 200 — 250 de mii de baști la poalele Pyreneilor și aproape 3 milioane și jumătate de bretoni în provincia Bretagne. Bretonii formează deci cea mai însemnată grupare pe harta etnografică a Franței, celace e cu atât mai important, cu cât o parte mare din ei nu pricep limba franceză.

Din cele premerse vedem, că politica de naționalități, bazată pe volnicie în Franța a dat faliment.

Dar pe lângă că acest sistem n'a reușit, el a avut urmări foarte rele asupra culturii generale. În provincia Bretagne domnește de decenii o astfel de stare încât copiii, când es din școală, nu știu nici scrie, nici citi. Dascălul le vorbește numai franțuzește și graiul breton este eliminat din școală. Copiii nu înțeleg pe învățător, iar a-

cesta nu pricepe nimic din spusele elevilor, așa încât e o adevărată școală de muși.

Copiii aceștia învață o leacă de franțuzească numai mai târziu, în armată, dar după ce se întorc la căminele lor o uită și pe aceasta.

Limbile acestea persecutate au avut apărători în toate timpurile. Dela 1870 încoace aderenții regionalizmului.

S'au trudit să restabilească drepturile dialectelor și să le asigure o existență oarecare.

Greșeala aceasta era că totdeauna ei se recruta din opoziție. E natural deci, că lupta lor să nu fi avut nici un rezultat până acum. Într'aceea vremurile s'au schimbat și deputații bretoni, cari fac parte din majoritatea parlamentară franceză, s'au pus să rezolve odată și chestia aceasta, intervenind pe lângă ministrul de instrucție publică. Au cerut dela ministru să introducă din nou în școală și în biserică dialectele provinciale și mai ales pe cel breton, pentru că și așa poporul din părțile nefranceze nu o să învețe nici odată limba franceză, ci va fi condamnat să rămână analfabet.

Guvernul francez va lua în orice caz măsuri în aceasta direcție, cu atât mai mult cu cât primministru Clemenceau a adus pe tapet afacerea decentralizării.

De aci urmează, că naționalitățile nu pot fi șterse, ci trebuiesc reabilitate, dacă s'a pierdut din sufletul lor irentismul.

Așa vorbește d. Raoul Chelard, care nutrește un adevărat cult pentru poporul unguresc. El singur susține, că desnaționalizare cu forța este imposibilă, ba este dăunătoare chiar pentru interesele statului.

Și la toate acestea »B.-H. scoate niște exclamații, cari arată decât cinism sânt capabil șovinii noștri imperialiști.

Ascultați ce zice:

»Nu a existat în Ungaria nici un bărbat de stat ungar care să fi voit să maghiarizeze masele naționalităților! (Nr. 281 p. 2). Din contră un principe ardelean ungar, a lăsat să se traducă pentru valahi biblia în românește, căci limba lor liturgică era în toate părțile din lume cea grecească sau cea slavonă veche.

Nu ne miră de loc frazele acestea inconștiente ale imperialștilor. — Cinizmul lor nu e mai revoltă, ci-l întâmpinăm cu cea mai liniștită față.

— În casa aceasta — îmi zise el — de câțiva ani n'a intrat alt om, afară de mine. Oamenii sânt cel mai mulți dobitoace. Dacă nu rizi ca ei, nu vorbești ca ei, dacă n'at obiceiurile lor, te fin nebun. Aici îmi zice, aici în oraș, »Omidâr, închipuieți d te, un astfel de nume. Și totuși eu iubesc oamenii, chiar pe ceie mă încunjur, cari se feresc de mine, îi iubesc cum nu se poate spune. Și poate aici e nebunia mea. Simțeam cum se încălzește trupul lui uscat, vedeam cum i-se impurpură fața. Și simțeam cum ochii lui capătă iarăși lucrarea aceea deosebită.

— Mie nu mi-ar da nimeni mai mult de patruzeci de ani. Ei bine, eu am trecut de șasezeci. Când am fost treizeci mi-au marit într'o difterie băiatul și soția, și de atunci eu nu fac altceva decât să caut în fiecare om, pe care l întâlnesc o trăsătură care să samene cu a morților mei, un glas care să aducă cu al lor, o însușire care să-mi amintească de ei. D-ta nu poți ști cât lam iubit. Dacă speram că i voi putea găsi dincolo de moarte, așa cum au fost în lume, m'aș fi pușcat îndată și aș fi plecat pe urma lor. Dar nu credeam și nu cred așa ceva. Trupul lor, față, capul, mâinile lor, gurița lor n'am s'o mai afi. Sufletele da. Acelea însă le afi eu și mai târziu. Dar încălpuieți, ei nu trăiseră de ajuns ca să admira în trupurile lor toată cap de opera Dumnezeui. Și eu voiam, eu vreau să trăiesc încă mulți ani, ca într'alții să pot descoperi trăsături din fisonomia lor, și la ei cel puțin să pot admira îndeajuns, ce nu mi a fost dat la ai mei. D-ta vei crede acum poate că știu. Dar nu: eu ori ce armonie din fire, dar mai ales din om, sânt în

stare s'o admir atât de mult încât simt cum mă doare inima, și cum mi-se strânge Zadaric, în mea aceasta e o minune, și fiecare părticică din nemărginirea aceasta e o minune tot așa de mare. Un singur lucru nu l înțeleg: pentru ce n'a dat Dumnezeu cel puțin o mie de vieți obicinuite omului, în al cărui suflet a pus simțul acesta de admirare față de tot ce este zidit de mâna sa?

Acum, ca să mă întorc la mine, iată ce-ți spun. Aseară, când te ai pogorit din tren, ai rămas de o lată zăpăci în învâlmășala aceea mare. Și în zăpăceala aceea față d tale a avut o expresie așa de asemănătoare cu a soției mele, când nu știa ce să facă, încât — aici poate că-i nebunia mea — mi am uitat de mine, de lume, de d te, și îmi părea că văd înainte pe soția mea. Și n'am putut să-ți descopăr nimic, în grabă, decât și-am spus niște vorbe — nici nu mai știu ce. Eu voiam însă să-ți mulțămesc pentru norocul ce mi l'ai dat, să mi pot reconstrui viu înaintea ochilor pe sârmana mea Mar a. Iartă, dle dragă, că nu-ți pot tăleui tot, așa cum simi. Dar poate e mai bine astfel. Poate într'altfel te-ai îngrozi de mine.

Deși n'ai avea de ce. Eu cu lumea n'am nimic, decât că prea iubesc pe oameni, adevă, mai drept spunând, prea mult admir pe aceste coroane ale zițirilor lui Dumnezeu. Și recunosc, aici sânt mic și ticălos, îi iubesc într'un chip nespun de egoist. Îi iubesc întru cât pot deosebi la ei ceva ce să samene cu nevasta sau băiatul meu. Dar numai cei nepricepuți spun că nu samănă om cu om. Dimpotrivă, sânt nenumărate punctele de asemănare. Nevasta și băiatul meu au fost dintr'o stofă superioară. Nu că mă laud, dar e așa. De treizeci de ani de când observ mereu pe oameni, m'am

putut convinge. Ei bine, crezi d-ta că în cel din urmă cerșitor, în cel din urmă muncitor am putut deosebi asemănări uimtoare cu morții mei?

Și mie mi-e destul o linie cât de neînsemnată de asemănare, ca să-mi pot vedea morții mei iubiți. Aceștia sânt clipe de fericire superioară pentru mine. Atunci îmi pare că eu înțeleg sânt numai lumină și căldură. Un singur gând mă uide, mă doboară: cum nu sânt eu un pictor mare și cum nu mi a dat Dumnezeu mii de vieți?! Aș fi făcut atunci două minuni, pe o formă de mari cu ale lui Dumnezeu: chipurile copilului și ale nevastăii mele.

Străinul tăcu obosit, numai ochii i se aprindeau tot mai tare, aștindu-se la ceva nevăzut, care simțeam că plutește pe față mea. Eu mă înădușam. Îmi răsucii cu greutate o țigară, mă ridicai, îmi luai rămas bun, și el mulțămindu-mi, mă petrecu până la poartă.

În stradă am răsufiat ușor și fără voie începu să alerg: mi-era frică nu de omul acesta, ci mă temeam că cu povestea lui mi-a zdrobit mintea, de nu voiu mai putea nici odată să cuget limpede ca oamenii sănătoși.

Dupăceși isprăvi povestirea aceasta, Ion Dru-maș zise doctorului, care sta lângă pat pe-un scaun, privind-l cu teamă:

— Crezi d-ta, doctor, că de-aici mi se trag frigurile?

— Prostii, zise doctorul. Acestea-s curate prostii.

Dar am ținut să-mi spui tot ce ai pătit de câteva zile, pe unde ai umblat, ca să înțeleg mai bine apariția acestor febrințeli. Spui că prin păduri ploii nu te-au apucat, afară pe câmp n'ai

E de prisos să amintim aci lungul șir de opresori, cari ne asasează cu tot felul de legi și ordonanțe, cu o vădită tendință de maghiarizare.

Ținem însă să dăm cuvenita explicație imperialiștilor, conduși de răutate sau de o totală lipsă de cunoștințe, ori și de una și de alta, asupra literaturii noastre bisericești din vremea când îl pun pe Rákoczy II, principele Ardealului să traducă catechismul calvinesc pe seama noastră.

Rákoczy însuși n'a intenționat altceva prin lucrarea lui, decât de a ne converti la calvinism și nici decum de a dărui o operă mai de seamă bisericii și culturii noastre românești.

Pe atunci literatura noastră bisericească dispunea de o mulțime de opuri atât în manuscrise, cât și în manuale tipărite. — Amintim numai pe cele mai de seamă, pentru a șterge orice nedumerire a șovinilor imperialiști în aceasta privință:

1. Codicelul Voroneșean din anii 1505—1525.
2. Psaltirea scheiană, manuscris din aceeași epocă.
3. Leviticul, cel mai vechi text biblic în limba română, scris pe la 1560.
4. Evangheliarul lui Radu Gramaticul de pe la 1574, astăzi aflător în Britich-Muzeum din Londra.
5. Operele papiei Coresi, Catechismul luteran tipărit odată la Sibiu la 1544 și odată la Brașov la 1559—60.
6. Evanghelia tipărită la 1560—1561 la Brașov.
7. Răspunsurile lui Varlaam la catechismul calvinesc din 1645 și multe alte scrisori religioase, care formează baza literaturii noastre bisericești de patru secolii încoace.

Și numai la 1648 a venit George Rákoczy cu noul testament, traducere făcută de mi-

tropolitul Simeon Ștefan la Belgrad și tipărită numai cu cheltulala principelui ardelean.

Iată dar superficialitatea mincinoasă cu care șovinii dela »Budapesti Hirrap« caută să argumenteze desnădăjduitele lor încercări de apărare.

Dar cinismul lor își ajunge apogeul în următoarea aserțiune demnă de fixat:

In Ungaria n'a pătruns nici un politician ungar în școlile și în bisericile naționalităților!

Și mai departe:

Libertatea națională în Ungaria a ajuns până acolo, încât clerul superior valah a declarat război ministrului de culte, nepermițându-i să dea ordin de a se propune studiul religiunii copiilor unguri de legea ortodoxă și unită în limba ungurească. Nu copiilor valahi, ci copiilor de unguri nu le dă voie să învețe ungurește. (Budapesti Hirrap Nr. 281, p. 2.)

O pervertire mai ticăloasă nici că se poate. Invinuirile aceste lipsite de orice fond serios și denaturate după propria cumpăneală a acelor, ce le fac, denotă halul de desnădejde, în care a căzut șovinismul maghiar în lupta pentru susținerea demenței politice.

La toate aceste invenții exaltate noi vom avea și de data aceasta o singură mângâiere: *Dacă puternica cultură franceză n'a putut să atragă în mrejele ei niște seminții izolate, cultura maghiară nu va fi nici odată în stare să cucerească astfel de elemente, care își au izvoarele lor de cultură națională în vecinătatea granițelor țării.*

durmit, și acum îmi spui istoria cu necunoscutul. Ei bine, ferbințele d tale vin dintr'alt loc: și-ai stricat stomacul.

Ion Drumaș îl privi pe doctor cu neîncredere. Stomacul lui ar măcina și pietri și bucăți de fer. N'a fost nici când bolnav.

Dar doctorul nu-i mai dădu alte deslușiri. Îi scrisese niște pravuri și plecă, declarând că nu-i nici cel mai mic motiv de îngrijorare.

Ion Drumaș remase singur. De trei zile numai se întoarse dela rudenii, și de atunci frigurile îl țin la pat. Cearcă mereu să se convingă că necunoscutul acela nu l-a stricat nimic, că nu-l teamă de el. Dar tot mereu îi vin în minte vorbele unchiului său: Douăzeci de oameni s'au dus cu plutele din pricina »Omidei«. El nu crede însă. N'a crezut niciodată în draci și stafii de cât foarte puțin. Iar dacă necunoscutul acela e om viu de ce să se teamă de el.

Dar' ori cât se zbătea să fugă, să scape de chipul necunoscutului, acela îi străgiuia mereu în minte. Și când îi simțea privirea de metal topit, trupul lui Ion Drumaș se lăfânda, se lăfânda, și o moleșală dulce, calduță îi pătrundea în toate oasele.

După câteva zile i-se luă pofia de mâncare. I-se părea că are leșie în gură. Ș'atunci, se încredința cu multă bucurie că avuse drept doctorul: i-se stricase stomacul. Îi chemă și doctorul îi scrisese alte pravuri și un lichid alburiu.

»Acum d-le doctor, cred că o se mă ridic curând. Cu atât mai vătos, că nu simțesc nici o durere. Dar te-ăș întreba ceva: poate un om din privind la cineva să-i strice?

Doctorul îl privi mirat. Îi căută pulzul, măsoră

ferbințele, și-i zise năcăjit: »Acele s prostii d-le Drumaș, nu te mai gândi la ele«. Și plecă cuprins de teamă: o idee fixă sfredeleşte în creierul acestui om. Ferbințele au crescut, și ochii lui sânt tulburi.

»Știam eu că-s prostii« își zise Ion Drumaș după ce rămase singur. Dar am voit să văd și părerea doctorului.

Dar ori cât se limpezia peste zi, cu apropierea înserării sufletul lui iar se întuneca, cuprins de groază. Iar se va face noapte, și el iar nu va putea dormi, ci va vedea mereu ochii necunoscutului, luminând în odaia întunecată.

Și într'adevăr de câteva nopți el nu mai putea dormi.

La patru săptămâni, când sosiră rudenii avizate despre moartea lui Ion Drumaș, acesta sta șapăn pe catafalce, și ochii lui, rămași deschiși priviau ținta speriați.

»Iată-l săracul și el a rămas cu ochii deschiși. Toți cei morți din cauza Omidei așa priviseră zise unchiul, pe când femeile începură a se boci.

»Cine va face prohodul?« întrebă tot unchiul.

— Popa Păscu, i se răspunse.

— Păscu bătrânul?

— Da, domnule.

— Atunci e bine, zise el întorcându se spre femeii. Popa bătrân face totdeauna slujbă mai sfântă. Și cu molitvele va lua vraja din ochii lui Ionică, și s'or închide ochisorii lui săracii, ca la toți morții creștini, cari n'au legături de ale diavolului. Și când pomeni numele din urmă, unchiul lui Drumaș își făcu o cruce largă și zise cu ochii umezi: Dumnezeu să ne ferească de cel rău».

Jidovii și capitalismul.

Celebru profesor neamț din Berlin, *Werner Sombart* a ținut o serie de conferințe, tratând despre jidovi și pofia lor de a aduna averi.

În Duminica trecută a vorbit despre religia jidovească și însemnătatea ei asupra capitalismului.

Conferențiarul a spus, că înainte cu câteva decenii nu se putea face nici o legătură între religie și economie. — Economia avea numai o bază materială.

Cercetările din urmă însă au stabilit, că credința religioasă și economia stau în strânsă legătură una cu alta, și anume multe fenomene economice sânt cauzate de necesități religioase.

Sombart citează pe Max Weber, care într-o publicație de curând apărută arată, că capitalismul modern se bazează în parte pe ideea puritană și adaugă, că baza acestuia puritană este de origine judaică.

Din amândouă combinațiile acestea, atât din cea puritană cât și din cea evreică rees așa numitele virtuți cetățenești: cum sânt simțina, trezvie, păstrarea. Pentru jidovi, religia este legătura, care-i ține uniți unul de altul. — Religia lor se zice, că ar fi un contract încheiat cu Dumnezeu lor *Jehova*, care le-ar fi promis bună stare pe pământ, până atunci până când se vor arăta demni de grație divină, ținând legile credinței lor.

Religiunea evreiască cu cărțile ei de legi numite *Thora* și *Talmud* — așa cum avem noi *scriptura* înlesnește toate necesitățile credincioșilor.

Talmudul a fost izvorul dător de viață al jidovilor, dar a fost și cauza că s'a păstrat până astăzi separați de toată lumea.

Tacit, marele istoric roman zicea, că ei au o credință încăpăținată, și un simț de binefacere dezvoltat; față de străini însă nutresc o ură de moarte și se despart de ei.

Cicero încă zicea: »Dacă ai ști cât de mult țin ei unul la altul!«

Fapt este, că religia a predestinat pe evrei pentru economie. Rivna după avere nu este numai permisă la ei, ci este chiar o datorință religioasă.

La noi creștini simțul acesta este tocmai contrar uzului jidovesc. Noi zicem: »Mai curând trece o cămilă prin urechea acului, decât s'a jungă un bogat în rai.

Jidovii nu cred în împărăția cerurilor. Ei și religia lor cunosc numai o viață aci pe pământ. De aceea ei nu privesc viața aceasta cum o privim noi de pildă, ca un fel de pregătire pentru viața de apoi, ci binecuvântarea lui *Jehova* este numai temporară: *Să-ți meargă bine pe pământ.*

Interesant este că Dumnezeu jidovilor li dă acestora binecuvântarea într-o formă negustorească. El zice în cap 15 vers 6: Domnul Dumnezeuul tău te va binecuvânta, după cum ți-a spus, așa că tu o să împrumuți la multe popoare, iar tu dela nimenea nu o să împrumuți.

Dar chiar și socoteala dobânzii esta scrisă în *Talmudul* evreesc.

În felul acesta jidovii sânt destinați pentru negoț prin tradiția lor teologică, pe care au pus în toate vremile un fond deosebit.

Încetul cu încetul, celelalte neamuri, care nu erau crescute de religie pentru negustorie și pentru adunarea de averi au trebuit în decursul timpului să bată în retragere de pe acest teren, așa în at astăzi aproape întreg comerțul și to te capitalurile cele mari sânt în mâni evreiești, pentru ca așa a voit *Talmudul* sau *biblia* jidovească.

Iosef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment.

Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, cărere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

Din România.

Statua lui Cogălniceanu la Iași. Orașul Iași încă de-acum zece ani a voit să ridice o statuie marelui bărbat politic și patriot Mihail Cogălniceanu. Pe vremea aceea s'a și format un comitet, care a lansat liste de subscripții pentru adunarea fondurilor necesare spre acest scop. S'au adunat cu totul 32 de mii de lei. Din această sumă, în urma neglijenței casierului, 20 de mii de lei s'au risipit fără de nici un folos. Din cauza aceasta comitetul nici nu și-a mai continuat activitatea până astăzi.

Acum comitetul pentru ridicarea unei statuii lui Cuza-Vodă a cerut ca suma de 12 mii de lei rămasă să se dea pentru această statuie, pe al cărei soclu va figura și chipul lui Mihail Cogălniceanu. Cererea a fost însă respinsă și comitetul, reînnoindu-se prin alegerea dlor Bogdan, Sebastian Moruzi, Lascar Antoniu și Manicatide, a hotărât să continue cu colecta până se vor aduna sumele necesare pentru ridicarea statuii lui Cogălniceanu.

Șezătoare literară la Ploiești. În ziua de 20 Decembrie societatea filantropică »Umanitatea« din Ploiești, a cărei prezidență este dna Victoria Radovici, văduva mult regretatului Al. Radovici, va aranja o serată literară artistică, cu concursul multor scriitori români.

Serata se va da în sala teatrului Cooperativa din Ploiești. Dintre scriitorii, cari vor lua parte la această serbare, amintim pe dnii St. O. Iosif și Dimitrie Anghel, cari vor citi bucăți literare. Venitele acestei serate sânt destinate pentru ajutarea copiilor săraci din acel oraș.

D. C. Rădulescu, subdirectorul Inchisoriilor din România și a început Mercuri, la facultatea de drept din București, interesantul curs de criminologie, știință și legislație penitenciară.

Convenția telegrafică între România și Ungaria. Directorul general al telefoanelor din România, d. T. Zahariade, a fost zilele acestea la Budapesta, unde a încheiat un aranjament din cele mai avantajoase pentru România în ce privește transmiterea telegramelor și a convorbirilor telefonice. D. Zahariade a obținut reducerea taxei dela 12 $\frac{1}{2}$ bani, la 10 bani pentru telegramele expediate din România. În chipul acesta, având în vedere marele număr de telegrame, ce se expediau pentru Ungaria, poșta română câștigă vre-o 18 mii de lei anual.

Dela »Liga culturală«. Comitetul central a luat hotărârea ca membrii Ligei să poarte la solemnități și excursii făcute în comun un semn deosebit, lucrat din smalt, în 3 culori, care va purta stema lui Mihai Viteazul cuprinzând pe ele cele 3 țări românești cucerite de dînsul — stema din 1600 — descoperită de d. prof. Onciul și inițialele L. U. C. P.

Duminecă 29 Noembrie, va avea loc inaugurarea noui secții a Ligei din Huși, cu care prilej secretarul general al Ligei, d. profesor N. Iorga va desvolta conferința: »Starea culturală a românilor din Basarabia, dela 1812 până în timpul de față«.

Parlamentare. Cu ocazia încetării din viață a fostului prim-ministru italian Fortis, d. Mihail Pherichide președintele camerei deputaților a trimis președintelui camerei deputaților italieni, următoarea telegramă de condoleanță:

E. S. D-lui Președinte al Camerei deputaților Roma.

Camera deputaților români m'a însărcinat să transmit condoleanțele sale familiei mult regretatului dv. coleg, deputatul Fortis.

Pentru a fi încredințat că ele vor ajunge la destinație, rog pe E. Voastră să binevoiască a i face cunoscut în numele meu, familiei, partea pe care camera deputaților români o ia la doliul care a lovit o.

Președintele camerei deputaților Mihail Pherekyde.

In memoria lui Augustin Bunea.

1) Pen'ru vecinica amintire a lui Bunea, care a adus atât de esențiale servicii nu numai științei românești, dar culturii noastre întregi și vieții naționale a românilor din Ardeal și Ungaria, la care a luat parte ca luptător de frunte, Liga culturală, institue un premiu de 300 lei pe an, plătit din veniturile fondului inalienabil adunat de secția »București«, pentru cea mai bună lucrare scrisă de un tânăr din Ardeal și Ungaria și care va trata un subiect din istoria bisericii sau viața religioasă actuală a românilor de peste munți.

2) Lucrarea se poate prezenta în manuscris, în care caz autorul se îndatorează a o publica, sau în formă de coală tipărită.

3) Judecata asupra lucrării o va rosti o comisiune alcătuită din profesorul de istorie bisericească la facultatea teologică din București, din prof. de istorie bisericească dela seminarul din Sibiu, din prof. de istorie bisericească dela școala de teologie din Blaj.

4) Premiul se va decerne solemn în Blaj, Sibiu sau București, după hotărârea comisiunii, în fiecare an, la 17 Noembrie st. v., ziua când Augustin Bunea a trecut la cele vecinice.

Sfințirea bisericii rusești din București.

Joi s'a sfințit cu o deosebită solemnitate noua biserică rusească din Capitală. Clădirea acestei biserici s'a început în 1905, în urma stăruințelor ministrului Rusiei la București, baron Giers. Biserica rusească, ridicată aproape de Universitate este un adevărat monument de artă, ea se distinge între celelalte biserici din București, prin bogăția ei, prin luxul, cu care a fost împodobită. Cupolele dela turnurile ei sânt învâlitte în aur de 22 de carate.

Planurile nouăi biserici au fost făcute de profesorul Preobrojinsky dela academia imperială de bele-arte din Petersburg, unul dintre cei mai renumiți arhitecți din întreaga Rusia. Biserica este zidită în stilul bizantin cu modificările introduse acestui stil în arhitectura rusească. Picturile și ornamentele, adevărate opere de artă, au fost făcute de un pictor tot din Petersburg, anume Vasiliev.

Cheltuielile făcute, firește, de guvernul rusesc, cu această biserică se urcă la suma de opt sute de mii de lei.

La sfințirea bisericii rusești, serviciul religios a fost oficiat de episcopul rus dela Berlin, Vladimir, care este șeful tuturor bisericilor rusești din străinătate. El a fost azistat de mai mulți preoți ruși, și de noul paroh al acestei biserici Poltoff, care a fost adus aici din Weimar. La actul sfințirii au fost invitați toți membrii corpului diplomatic precum și reprezentanții guvernului român. Țarul Rusiei a fost salutat cu această ocazie de către rușii din București, printr'o telegramă de omagiu.

După sfințirea bisericii a avut loc la legația rusească o recepție și un banchet.

In preajma hotărârii.

Criza.

Arad, 9 Decembrie.

Audiența de azi a ministrului președinte fără să aducă hotărârea mult așteptată a domnitorului. Se afirmă din sursă inițiată că de-acum va urma o nouă serie de audiențe și că hotărârea definitivă se va publica abia după audiențele acestea, către mijlocul săptămânei viitoare. Vor primi invitați exclusiv numai *oamenii vechiului sistem*.

Se confirmă, din aceiaș sursă, cu toată hotărârea vestei, că contele Khuen Hédervary va primi misiunea formării unui nou guvern și e verosimil, că și misiunea lui se va mărgini de-ocamdată la conducerea afacerilor și la mijlocirea tratativelor între coroană și partidele ungurești. Un ziar de de seară, din capitală, spune că contele Khuen a și început să compună lista noilor ministri. El ar fi oferit portofoliul de interne lui I. Sándor, fost secretar de stat al contelui Ștefan Tisza; pe cel de comerț lui Bela Serényi; pe cel de culte iarăși lui Berzeviczy, iar portofoliul afacerilor croate lui Tomasich.

După o altă sursă planul domnitorului ar fi să numească întâi un guvern de tranziție, care să obțină indemnitatea. Obținându-se indemnitatea și prevenindu-se în felul acesta starea de ex-lex, va urma un nou cabinet, așazis »cabinetul votului universal«, în frunte cu Lukács și având ca membrii pe contele Bathány, B. Földes, L. Hollé, C. Mérey, contele A. Teleky, Meskó și Bakonyi. Pentru Justh s'a rezervat președinția camerei.

Sânt semn că situația va ieși în curând din faza combinațiilor de tot felul și că audiența de azi a ministrului președinte a grăbit hotărârea împăratului.

Audiența lui Wekerle.

Budapesta, 9 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Primul ministru Wekerle sosind azi dimineață la Viena a mănă la palatul ungar, unde a primit raportul secretarului de stat Vértessy. De-acolo s'a dus la ministerul de externe și a avut o lungă consfătuire cu contele de Aehrenthal, despre care se crede, în unele cercuri, că are de mult în mână cheia soluțiunii. La ceasurile 12 Wekerle s'a infilțat în audiență la împăratul.

După audiența Wekerle a făcut ziarștilor următoarea declarație:

— Am comunicat Maiestății Sale că silințele mele de a îndupleca pe contele Zichy să ia asupra formarea unui nou cabinet, n'au izbutit și am rugat totodată pe Maiestatea Sa să desărcineze cabinetul meu. Maiestatea Sa nu mi-a împlinit dorința, ci a stăruit să mai rămân câteva zile. Sper de altfel că hotărârea Maiestății Sale se va cunoaște în curând.

Audiența ministrului Zichy.

Budapesta, 9 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Imediat după primul ministru, a fost azi primit în audiență particulară la monarhul și ministrul a latere contele Adalbert Zichy.

RETAY és BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Se expedează pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostas și icoane sante etc.

Lucrează iconostas, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc. Preț-curent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

Independenștii împotriva contelui Aehrenthal.

Budapesta, 9 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Vestea că primul ministru Wckerle, înainte de a se înfățișa la împăratul, a vizitat iarăși pe contele de Aehrenthal a trezit o vie revoltă în partidul lui Jusih. Se crede că din partea aderenșilor lui Jusih se vor face interpelări cu ocazia celor mai apropiate delegațiuni și se va combate îngerinșa neconștință a ministrului de externe în chestiunile de politică internă a Ungariei. Aderenșii lui Jusih sânt cu atât mai înverșunați contra contelui Aehrenthal, cu cât se crede despre el că e singura pledică în calea retragerii actualului guvern.

Ședința comitetului Asociațiunii din Arad.

Arad, 9 Decembrie.

Azi, seara la 6, comitetul Asociațiunii culturale din Arad a ținut o ședință supț președinșia d-lui Vasile Goldiș, directorul Asociațiunii, discutând o serie de obiecte de interes deosebit.

Au luat parte dd. Nicolae Oncu, Roman R. Ciorogar, Sava Raicu, Dr. Luca Laurian, Sever Bocu, Ioan Moldovan, Dr. Iustin Marșeu, Nicolae Mihulin, Dr. Lazar Iacob, Gheorghe Stoica, Ioan Montani, Iosif Sceopul, Virgil Antonescu, Silviu Bejan, Vasile Micula și Dr. Gheorghe Crișan.

După rezolvirea unor agende mai mărunte, comitetul a stăruiț mai mult asupra importanșei chestiunii a concentrării și a celorlalte clase sociale românești din Arad, a comersanșilor și a meseriașilor, supț framura culturală a »Asociațiunii« cari, au tot așa, dacă nu mai mare nevoe, de mijloacele culturai românești, pentru a nu se pierde.

După temeinate și fructuoase desbateri s'a ales de ocamdată un comitet în persoanele d-lor Sever Bocu, Iosif Moldovan și Iustin Olariu, care în termenul cel mai scurt să compună o conscripție, un fel de cadastru al tuturor comersanșilor, meseriașilor și chiar a ucenicilor din comerciu și meserii, pentru a putea fi ținuti în evidenșă și a li-se putea înlesni și pune la îndemână mijloacele culturale de cari dispune »Asociațiunea«.

S'a decis apoi continuarea conferinșelor publice începute anul trecut, pentru lunile de iarnă. S'au hotăruiț de ocamdată conferinșele care se vor ținea până în serbătorile Crăciunului și anume, întâta conferinșă va avea loc *Duminecă în 19 Decembrie* prin d. profesor Nicolae Mihulin, a doua, *Duminecă la 26 Decembrie* prin d. Sever Bocu și a treia *Duminecă în 2 Ianuarie* prin d. Ioan Montani, redactorii la »Tribuna«. Conferinșele vor avea loc în sala festivă a Seminarului.

S'a decis convocarea *adunării generale* a »Asociațiunii« pentru *ziua de 3 Martie*. Programul festivitășilor aranjate cu acest prilej se va fixa mai târziu.

Președintele d. Vasile Goldiș, luând cuvântul, face amintire de nobilele stăruinșe ale damelor române din Arad, cari de un an de zile înceaci, cu un zel extraordinar, încoronat de succese cari ne pun în uimire, s'au angajat la realizarea unei opere de cea mai mare importanșă pentru noi: ridicarea unui așezământ cultural de fete în Arad. Asociațiunea noastră — a spus d-sa — privește cu mult interes și recunoștinșă chiar zelumul laudabil al damelor române și trebuie să le dea tot concursul și sprijinul. D'aceia, deși prilejul adunării noastre generale, a fost folosit totdeauna pentru serbări aranjate în folosul fondului Asociațiunii, de astădată, propune să se cedeze venitul festivitășilor serale în favoarea fondului Reuniunii femeilor române din loc și tot ce se va aranja în anul acesta în Arad să se consacre pentru aceasta menire. Propune să se delege un comitet din dd. Sever Bocu, Dr. Cornel Iancu și Dr. Iustin Marșeu, cari să se pună în conșelegere cu Reuniunea femeilor și să se aranjeze în comun, cu acel prilej, un bal, care să

fie româneșc și prin exteriorizarea lui, numai în port nașional.

Propunerea președintelui a fost primită cu însufleșire.

S'au distribuit în urmă mai multe ajutoare pentru ucenicii de meseriași, și s'a decis abonarea ziarului »Tribuna« și a revistei pe seama meseriașilor »Munca« din Sas-Sebeș și ședinșă s'a ridicat.

Ecouri dela serbările noastre.

Arad, 9 Decembrie.

Uterior ni-au mai sosit următoarele scrisori de aderenșă și felicitare din prilejul serbărilor noastre:

Sibiu. Cînd »Tribuna« lui Slavici și Brote fiinșă a luat, mă aflam pe pragul vieții practice. Ca student la universitatea din Viena așteptam, cum așteaptă românul Paștile, sosirea »Tribunei« dela Sibiu. Erau mulți dintre noi, cari o aveam abonată. Nu o citiam, ci o sorbiam. Pentru românii din aceasta patrie »Tribuna« a fost o revelație prin cuprinsul ei limpede și scrisul curgător și dulce ca mierea. De-atunci s'a înciripat și la noi o limbă mai frumoasă în scrisesele, celor ce se îndeletniciau cu acest fel de meșteșug. În politică, ea a cucerit repede mulțimea, căci propovedaniile ei erau înțelese de toți. Vegheze deci în vecii vecilor această soție credincioasă a neamului românesc de pe aceste plaiuri. Răsune vecinic glasul ei cuceritor prin văile și munții Carpașilor! Tărie și putere dela Dumnezeu zeloșilor și desinteresatilor ei muncitori!

Dr. Petru Șpan, prof.

Lipsca. Dragii mei! Citesc și recitesc cele din urmă știri din »Tribuna« — și nu-mi vine a crede. Intorc foaia pe o parte, pe cealaltă, mă frec la ochi, mă uit mai bine... Ce să zic? Rapoartele stau tipărite, negru pe alb. Cum? Ați făcut minunea asta? Ați dat de inimi nobile, cari s'au gândit la soarta gazetăriei noastre? Cari au avut durere de inimă pentru ziaristica noastră? Cari și-au zis: Oamenii aștia vreau ceva bun, să-i ajutăm, cu vorba și cu fapta? Vă felicesc, dragii mei, că ați ajuns atit de departe. Intregă problema de pînă acum a fost o încercare nesigură de a face să stea oul pe masă. Nu s'a gășit nici un Columbus. Nu și-a zis nimenea, pînă 'n ziua de astăzi: Fără local cinstiț, fără de îmbărbătări ajutate plausibil, nu se poate ridica gazetăria noastră. A venit d. Oncu, veneratul voștru anteluptător, cu tovarășii D-sale — și a rezolvat problema.

De acum veți lucra cu mai multă dragoste — sint sigur. Nobleșă obligă. De-acum nu ne va tresări inima de jale văzînd o redacție românească ca vai de ea. Să vă dea D-zeu spor la muncă și o sumedenie de colaburatori. Vor veni, desigur, și mai mulți decit sint astăzi. Intr'o istorie a jurnalisticiei engleze am cetit odată o pagină înălțătoare: Presa era într'o stare primitivă. Nu o încreșta nimeni. Ziarisștii erau oameni fără căpătii. Cum se putea ridica însă presa? Prin batjocuri? Prin dispreș? Nu! S'a dat lozınca: cei mai buni înainte! În rîndurile cele dintii ale ziarisștilor s'au înrolat scriitorii mari, politicianii, învășaii. Și-au scos carul din pietrii.

Așa va fi și la noi.
Căci... ar fi nonsens să fie altfel. N'am merita să ne numim neam cu aspirații de cultură.

Vă strîng mîna frățește și vă promit că vă voi colabura cu mai multă dragoste, fiind fericit că dau și eu o cărămidă la casa voastră.

Horia Petra-Petrescu.

Sătmă. Deși cam tîrziu, dar grăbim și noi a ne exprima sentimentele de bucurie și dorinșe de bine. Deja, cînd și-a luat inițiativă intruparea ideii de a clădi un lăcaș menit »Tribunei«, precum a tuturor așa și ale noastre inimi s'au umplut de bucurie. Și cînd au crepat zorii zilei, în care ideia s'a intrupat și s'a sfinșit casa întregii nașuni romine și bucuria noastră și-a ajuns culmea, căci acest far, care luminează toate plaiurile, unde este suflare rominească, așa luminează și inimile și minșile noastre, de aceia de datorinșă sfinșă ne ținem și noi, să urăm viață îndelungată acestui cămin al »Tribunii«, care o să vestească întotdeauna conștinșă noastră, de a fi, ce au fost străbunii noștri și ce trebuie să fie generațiile viitoare, adică romini... romini și iarăși romini!

Dorim putere nouă, tărie destulă onorașilor membrii din redacție, viață îndelungată »Tribunii« și vetrei ei. Dorim cu drag. Teologii sătmăreni.

Satu-mic. Onorată redacție, Primișii salutul meu de plugar, în numele tuturor frașilor mei plugari romini din această țară. Mă simț dator din prilejul sfinșirii casei »Tribuna«, a trimite și din partea noas-

tră a plugarilor de jos, salutul de felicitare precum au trimis toți rominii din toate unghiurile telegrame de felicitare la acest z'ar românesc. Și noi plugarii voim să batem un cui de felicitare și suvenire, mai pe urmă, dar peste toți chiar în vârful steagului nașional al »Tribunii«!

Iubișilor Domni! Ziua de 14/27 Noembrie a fost o zi de mare sărbătoare pentru întreg neamul românesc. Venit-au din depărtare frașii noștri din regatul liber venit-au din partea frașilor slovaci ca reprezentant al lor deputatul Milan Hodja; venit-au din depărtări iubișii noștri deputați, venit-am și noi plugarii din partea poporului de jos.

Dintre cei mai însemnați plugari au fost Uroși Pațeam din Nădlac și N. Lazarescu din Șiria, Nicolae Lazarescu din Jadanii și cu subscrișul din partea bănășenilor și mai mulți alți frași plugari toți într'un glas vă zicem: Onoare, mărire, fală, vrednicie acelor d-nii iubișii cari au contribuit ajutorarea, susșinșerea și înflorirea acestui ziar românesc, oglindă să fie spre suvenire armonia, sprijinul și buna înșelegere a acestui ziar numit »Tribuna« în Arad; Amvonul nașunii noastre rominești, pe care se suie predicatorii noștri cei cu sufletul curat românesc și ne predică valorile grele ale vieții de astăzi. ne arată calea cea adevărată, ca să ne ridicăm din întunerice la lumină și să ținem strîns cu toții, la numele nostru cel scump, pe care ni-l-a păștrat străbunii noștri cu sfinșenie nepătat pînă acum.

Iacă tot ce avem mai scump și mai bun sint gazețarii noștri, cari suferă, de dragul neamului și a nașiei, temnișă, pedepse, ș. m. a.

Mergeți iubișilor domni, și suferiți cum a suferit și străbunii noștri, dovediți lumii că poporul românesc și astăzi dă din sînul său, fii viteji cari se știu jertfi pentru neam, limbă, lege și moșie. Vă salut cu drag Ion Vasii econom în Satumic lîngă Lugoj.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Procesul contra lui Friedjung.

Viena, 9 Decembrie. Azi la orele 10 s'a început procesul pornit de deputații croato-sârbi împotriva profesorului Friedjung și a redactorului Ambros. Sala e tixită de public. Sânt reprezentate aproape toate ziarele europene mari. Dintre ziarele românești »Tribuna« (Arad) și »Adevărul« (București). Dintre acuzatori sânt prezenși 23. Atrag atenșia locotenentul-feldmareșal Tomosici, care s'a prezintat în uniformă, și fostul ban al Croașiei Pejacevici. Advocații acuzașilor sânt Dr. Hartner și Stratimirovici; acuzații sânt apărași de Dr. Benedikt și Dr. Kienbrock. Debaterile le conduce președintele tribunalului Wach. Jurații sânt toți persoane neînsemnate, nu e între ei nici untitrat. După constatarea identității acuzașilor, se dă citire actului de acuză, apoi se procedează la interogarea acuzașilor.

La ora unu interogatorul lui Heinrich Ambros, redactorul responsabil al ziarului »Reichspost«. Acuzatul declară că nu se simte vinovat. Articolele încriminate i-au fost date de către șef-redactorul ziarului dr. Funder. Le-a citit și cu toate că cuprindeau acuze grave le-a dat la tipar, fiind convins că nu spun decăt adevărul. Ia răspunderea pentru publicarea lor și se declară gata să dovediască veracitatea celor afirmate și cere să fie ascultat ca martor șefredactorul Funder.

Al doilea acuzat, dr. Friedjung, de-ase-menea declară că e nevinovat Friedjung, un orator distins, ține un discurs mare, care e ascultat cu atenșie și încordare. »N'am voit să acuz poporul croat, ci numai pe oameni cari au luat bani pentru servicii politice. Nu de altă tradare i-am acuzat, ci de mituire, ceea ce sânt gata s'o și dovedesc«. În cele din urmă declară că a

În atenșinea învășatorilor!

Colectiunea de **reevizite economice** pentru școalele pop. preșul 50 cor.

Mașina de calculat sistem Takáts, cu globurile acășătoare pentru cl. I. 26 cor. Mașina de calculat m'că de mână, sistem Takáts o buc. 16 fil. (catalog de preșuri despre

cele mai noi modele de desemn se trimite **gratuit**. Premiata la expoziția din Cincibiserici (Pécs) **medalie de aur**. Se poate comanda la: **Takáts Endre**, învășator de stat în Györ.

scris articolele după ce croații s'au certat cu maghiarii, cu cari înainte trăiseră în bună înțelegere. »Eu nu voiam să trec de complice în prigonirea naționalităților nemaghiare, pe cari le-am apărat în deosebite articole scrise împotriva politicii de volnicie a maghiarilor«. Terminând Dr. Friedjung prezintă documentele sale cu cari vrea să dovedeze că deputații croați s'au lăsat mituiți de guvernul ungar și promite că va mai prezenta și facsimilele altor documente.

Documentele produse de Friedjung nu ne dovedesc amestecul direct al Kossuthiștilor cu coaliția sârbo-croată, ci se refer numai la relațiile dintre această coaliție și guvernul Sârbei.

La ora 5 președintele ridică ședința și amână dezbaterile pe ziua de mâine, când se va face interogatoriul lui Funder. Declarațiile lui sânt așteptate cu mare nerăbdare. Cercurile ziaristice sânt foarte agitate. Ziarele maghiare dau procesului o deosebită importanță.

Scandal în parlamentul austriac.

Viena, 9 Decembrie. În ședința de astăzi a parlamentului austriac ministrul de finanțe Bilinski a apărat proiectul său de buget.

Deputatul italian Bugatto — a cerut din nou fa-ulțarea italiană.

A vorbit și rutenul rusofil Hlibovitzki, care a apărat politica Rusiei. Atunci s'a născut un mare scandal, rutenul a fost amenințat din toate părțile. Numai clubul slavilor părea mai liniștit.

Situația parlamentară din Austria.

Viena, 9 Decembrie. Ministrul președinte Bienenrath a propus partidelor următoarea soluție: Parlamentul să voteze în cursul lunii Decembrie provizoriul bugetar și convenția comercială cu România, iar guvernul se obligă, ca în luna lui Ianuarie să reconstruiască ministerul pe baza parității între germani și slavi.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 9 Decembrie n 1909.

Membre nouă la Reuniunea femeilor române din Arad.

S'au mai înscris de membre la Reuniunea femeilor române din Arad, următoarele:

Doamna Iustina Șerban, Arad membră fondatoare	C. 100.—
Doamna Elena Raicu membră fondatoare	> 100.—
Doamna Georgina Monția, Șicula membră pe viață	> 40.—
Doamna Aurelia Petran membră pe viață	< 40.—
Doamna Victoria Antonescu membră pe viață	> 40.—

— Pentru loteria »Reuniunii femeilor Române«. Au mai sosit următoarele obiecte:

Dna Aurelia Beleş, Arad un covor mare, țesătură românească.

D. Dr. D. Comșa, Sibiu un album pentru creșterea în lemn.

D. Dr. Tiberius Brediceanu, Sibiu 19 caete din compozițiile sale: »Căntece și doine« și »Jocuri românești«.

Dna Olimpia Damian, Brad portretul lui Avram Iancu artistic lucrat cu pyrogravură în lemn, o admirabilă tavă de lemn, cu creștături, motive românești luate din albumul d. Comșa, un frumos tablou pictat »natură moartă«.

Dna Sofia Bârna, Brad un ștergar țesătură cu motive românești.

Dna Emilia dr. Trailescu, Arad un adm. abil mijloc de masă, brodat pe mătăsă.

Dna Victoria Dr. Avramescu, Radna o periniță broderie cu aur pe catifea.

Dna Veturia Dimitrescu, Seceani două ștergere țesătură cu motive românești din Banat.

Dna Cornelia Popovici, Talpaș două ștergere țesătură națională de pe luncă, un mijloc de masă, pe pânză cu ajur.

Dna Hortensia Moldovenescu, Sarafola un opreg țesătură cu motive românești.

Dșoara Octavia Stolojan, Beiuș o felegă țesătură națională din Bihor.

Dna Izabela Ardeleanu, Beiuș o felegă țesătură românească din Bihor.

Dșoara Livia Sălăgeanu, Tâmand un fugar și un mijloc de masă cusătură românească pe pânză.

Dna Florica Serb, Arad un mijloc de masă, etamină cu ajur.

Dșoara Sidonia Vița, Lugoj un admirabil ștergar, cusătură cu motive românești.

Elevetele din cl. I—II. dela școala elementară din Lugoj două frumoase gentilițe împletitură din tel, un port-pieptu, broderie pe pânză, un port-periă cusătură pe postav, și două frumoase tavite croșetărie și cusătură.

Din caetele muzicale ale dlui dr. Tiberius Brediceanu vândute la librăria de aici pentru zidirea internatului, a intrat suma de 21'60 fileri.

— Cine va fi urmașul lui Lueger?

Din partea corespondentului nostru din Viena primim știrea telegrafică, că »N. Fr. Pr.« aduce în numărul său de astăzi senzația, că fostul director al magistraturei comunale și actual ministru de comerț Dr. Weiskirchner, nu este consilier comunal.

Aceasta veste este cu atât mai importantă cu cât e vorba ca Dr-ul Lueger din cauză de boală să-și dea demisia din postul de primar al Vienei, scaun pe care nu-l poate ocupa altul decât Weisskirchner.

În 1910 vor fi alegeri generale, de consilieri comunali. La aceste alegeri va candida și actualul ministru de comerț.

— Conte Tisza în Arad. Azi, la orele 11 și jumătate, fostul ministru președinte contele Ștefan Tisza a sosit la Arad în deplin incognito. Dela gară a venit în oraș pe jos.

În cercurile bine informate se afirmă că venirea lui Tisza la Arad nu e în legătură cu chestiile politice actuale, — cum susțin zările din Pesta.

— În jurul crimei din Viena. Corespondentul nostru din Viena ne telegrafiază că avocatul Pressburger a înaintat ministrului de război, Schönaich o cerere, pentru a putea participa ca apărător la instrucția locotenentului Hofrichter. Generalul Schönaich a răspuns, că codul justiției militare nu îngăduie acest lucru. Împăratul însă poate aproba aceasta.

Ministrul de război a și adus cererea la cunoștința M. Sale rugându-l de a încunoștința instrucția lui Hofrichter după noul proiect de cod al justiției militare.

Noul cod admite apărători dar nu să va putea pune în aplicare din cauza ungarilor care nu vor vota în cazul acesta proiectele militare.

Ministrul Schönaich a primit azi răspunsul din

partea M. Sale în aceasta chestiune. Împăratul respinge cererea din două motive. Întâi, că dacă permite lui Hofrichter să i-se la instrucția însoțit de un apărător, faptul acesta ar constitui un caz de precedentă pentru ceilalți acuzați militari. Al doilea este în interesul lui Hofrichter să renunțe la apărător și să se supui instrucției după codul vechiu, care prevede pentru crima nemărturisită maximul pedepsel de douăzeci de ani muncă silnică, pe codul cel nou prevede și pentru crime nemărturisite pedeapsa cu moarte, dacă judecătorii s'au convins, că acuzatul este vinovat.

Ministrul a adăugat, că după terminarea instrucției poate să va schimba decesiu, și atunci i-se va da voie să comunice cu auditorul Kunz și să-i prezinte actele favorabile, ce le are.

— Aviz. Aducem la cunoștința onoratului public, că adunarea cercuală a Despărțământului Orăzii-mari al »Astrei« proiectata pe Duminică 12 Dec. n. în comuna Ortiteag, din cauza timpului nefavorabil, care face aproape imposibilă comunicația — nu se va ținea și totodată îl rugăm a aștepta defigerea unui nou termin. Comitetul Despărțământului.

— Din mizeriile românilor din America.

Citim în »Tricolorul«: Nenorocire mare, l-a ajuns pe fratele Avram Suciuc din Newară, O. membru al societății »Dacia Română«. Anume, în ziua de Nov. a. c. mergând cu mai mulți prieteni ai săi, la alți prieteni din altă parte a orașului, pe drum tocmai când treceau peste șinele trenului, sau întâlnit cu niște englezi, din gurile cărora au răsunat foarte urite vorbe la adresa românilor. Românii au răspuns, răspunsul nou al englezilor a fost însoțit de bolovani, pe cari îi aruncau asupra românilor, ceasul slab a voit ca un astfel de bolovan să l ajungă pe fratele Avram Suciuc, drept în ochiul stâng. A fost dus la medic, ca i-a spus că trebuie negreșit operat, că altcum i-se va infecta și celalalt ochi și astfel va orbi de amândoi ochii. Pe englezi nimeni nu-i cunoaște și s'au depărtat fără ai cunoaște și s'au depărtat fără a fi prinși. Fratele nostru, după operație s'a făcut bine. A șezut în spital 9 zile și a plătit 16 dolari plus 35 dolari, cât îi cere doctorul, care i-a făcut operație. Trist de tot.

— Starea regelui Leopold. Ni se telegrafiază din Bruxelles: Starea regelui Leopold s'a agravat iarăși. Leșinurile paralitice au revenit și cercurile dela palat sânt din pricina asta mult îngrijorate. Moștenitorul de tron a fost azi chemat la patul bolnavului, deoarece se crede că catastrofa poate să urmeze în tot momentul.

— Explozia din Hamburg. O depesă din Hamburg, ne anunță: Victimele exploziei dela fabrica de gaz, conform comunicatului oficios, sânt 34. Unii au fost găsiți în agonie printre ruine, după ce se stânsese focul. Gazometru, care a rămas neinceput de dinții flacărilor, a început azi să funcționeze. Ridicarea resturilor continuă.

— A murit regele! Citim în »Tricolorul« din America: Azi în 22 l. c. a fost înmormintarea unui vestit rege aici, la noi, în Cleveland. La înmormintare a luat parte pe lângă un public numeros, aproape toți ziaristii străini din Cleveland. Pe regele (faraonilor Americani) îl chema Nicolae Mihailă Mititel. A fost pe vremuri voevodul țiganilor din Serbia și Banat. Pe urmă a trecut la America. A trăit bine și era mai bătrîn ca de 100 de ani. Regina încă murise cu mult înaintea lui în vîrstă de 65 ani. El a trăit în timpul din urmă în Asceola (statul Arkansas). A murit în 18 l. c. și osemintele lui au fost transportate aici la Cleveland. Slujba dzească a înmormintării a fost servită de părintele Ioan Podea din Cleveland.

x O femeie cruțătoare dacă extratipul erde cele și rum le cumpără dela mine, cruță 100—200% din bani. Se poate căpăta compoziție de rum fi n, ezenții de liqueruri: absynth, allasch, anisett, băutura amară engleză, de caisă, pere regale, cacao, ciocoladă, cura-

FEIWEL LIPOT utodai

Budapest

IX. Ipar utca 4.

Bănci de școală

Moblie de școală

Mobilă modernă de biurouri și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de profuri gratuit și portu franco.

cao, carthausă, lămie, nucă, cafea, chinin, smeură, marasquină, vișină, menthă, portocală, punciu, rostopcin, silvoriu, vanilie, în doze de câte de 50 fileri, din cari se poate pregăti 1¹/₂—2 litri de liquer. La comanda de 10 sticle dau ladă gratis și expediez gratis. Esență de apă de Colonia excelentă. 1 dosă pentru pregătirea 1 litru apă de Colonia — Eau de Cologne — 1 cor. Corespondență și în limba română. Modul de întrebuițare se dă la fiecare sticlă. — **Dobay Kálmán**, drogerie la »Crucea roșie« în **Békéscsaba, Vasut-utca.**

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmeticiuri, sponghii și instrumente de gumă. Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui Burger Frigyes cu firma: »la un corn« în Kolozsvár.**

Seratele Asociației din Sibiu.

Bunul obicei al Asociației, de a aranja în duminicile plicticoase de iarnă câte o serată sau conferință, s'a reluat și în anul acesta și astfel Duminica trecută, sibienii au avut din nou prilejul să se iutlnească, ca să se întrebe de sănătate, să mai discute puține lucruri de cari mai au interes, iar cocoanele să-și arate pălăriile cu pene și fără pene, întunecate sau deschise, mari sau mai puțin mari.

Dela adunarea Asociației, această sală frumoasă și nepotrivită a »Muzeului«, n'a avut norocul să strângă află public ca acum. Vestea seratei muzicale însă a atras pe foarte mulți curioși și vre-o cițva iubitori de artă și rînd pe rînd scaunele din parter au fost ocupate de cheliile pensionarilor, de pălăriile cocoanelor din »high-life« (o numire foarte simpatică cocoanelor noastre), de cițva tineri iubitori de petreceri și de școli cu directoarele și directorii lor severi și bănuitori, ca niște revizori de bancă.

Serata muzicală s'a deschis cu un duet de Schubert: »Toți cari duc dorul meu« cîntat de d-nele Crișan și Tritean, căruia i-a urmat alt duet de Rubinstein: »Păsărele«, foarte mult gustat și aplaudat.

Curiositatea cea mare a fost îndreptată asupra d-lui Tempea, cel mai nou pianist și dirigent de cor, care în minunatele bucăți de Grieg: »Notturmo« și »Fest auf Trolldhagen« a alungat și cele din urmă privire de neîncredere, ce l-au întâmpinat în Sibiu. Credem că Reuniunea de muzică — care în timpul din urmă era în părăsire — a făcut o bună alegere cînd a angajat pe acest artist, iar familiile române au găsit un adevărat profesor de pian.

Cele 3 cîntece de sopran, cîntate de d-na Vet. Triteanu cu multă căldură și pătrundere artistică, au fost punctul culminant al acestei serii. A plăcut în deosebi doinele de Brediceanu și Dima, aceste doine, cari sînt perlele muzicii noastre populare și cari pînă în timpul din urmă erau nebăgate în seamă de compozitorii noștri de talent.

Povestirea: »Călătorului îi șade bine cu drumul« de I. Brătescu — Voinești a fost gustată și urmărită cu interes de întreg publicul, mulțumită d-lui E. Borcia, care a știut să scoată cu multă rafinerie partea hazlie și satirică a schiței.

Incheerea acestei serate a făcut-o un quartet, care a executat două colinde de Dima, amîndouă lucrate pe motive populare. Publicul cit și debutanții au plecat satisfăcuți și mulțumiri ce să vedea pe fețele tuturor neîndreptățește să credem că și celelalte serate vor fi cercetate tot așa de bine. Și dacă această serată a avut un succes frumos, o mare parte din merit i-se cuvine d-nei Brote, care a reușit să strîngă în jurul său, dacă nu toate, cele mai de seamă talente muzicale ce le avem, a căror asociere ne este de mare folos.

X.

Economie.

Tîrg în Timișoara. Tîrg de țară va fi în Timișoara din 16 până la 20 Decembrie.

Plata grînelor din Aradul-nou.

8 Decembrie 1909.

S'a vîndut azi:

grâu 800 mm. . . . . 13.20—13.40
orz 100 mm. . . . . 6.70—

ovăș 100 mm. . . . . 7.10—
secară 100 mm. . . . . —9—
păpușoi 700 mm. . . . . 5.50—5.60

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 k/g

Bursa de măriuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 7 Decembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:
Grîu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fil.
Din comitatul Albei — —	28 » 80—29 » 80 «
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 «
Bănățanesc — — — — —	28 « 95—29 » 90 «
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 «
Secară de calitate I. — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 55—19 » 65 «
Orzul de nutreț, calitate I.	14 » 75—14 » 95 «
Ovăș de calitate I. — — —	15 » 70—16 » — «
Ovăș de calitate a II. — —	15 » 40—15 » 60 «
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — «

BIBLIOGRAFII.

Fără îndoială »Calendarul Poporul« este cel mai frumos Călindar românesc dela noi. Față cu Călindarele din anii trecuți acesta se prezintă atît prin admirabilele ilustrațiuni și chipuri, cu frumoase motive românești, ca o carte indispensabilă fiecărui român și care formează o adevărată podoabă în orice bibliotecă.

Cititorul va găsi pe lingă obicinuita partea calendaristică cu deosebire îngrijită, în anul acesta și o serie de articole în cari se descriu pe larg și pe înțelesul petrecute în anul trecut fie la noi în țară sau în străinătate; iar tablourile ce însoțesc fie ce articol contribuie și mai mult la edificarea celor relatate. (Prețul unui exemplar 40 fileri, porto 10 fileri. Comercianții și cei ce se ocupă cu vînzarea Călindarului primesc 25% rabat. Comandele să se adreseze la Adm. »Poporul Român« Budapesta István ut 11.)

La Librăria »Tribunei« se află de vînzare.

Harta etnografică a Transilvaniei, de Nicolae Mazeré profesor	> 4—
Supliment la harta etnografică de N. Mazere	> 4—
Organizațiunea creditului prin băncile românești, un studiu de Eugen Brote	> 1.50
Votul universal, de Romul Boilă adv.,	> 1—
In clasa cultă, nuvele de I. Agîrbiceanu	> 1.80
Activitatea literară a mitrop. Șaguna de Gheorghe Tulbure	> 1.50

Călindare pe anul 1910.

»Calendarul Ligei«	> —75
»Calendarul Neamului Românesc«	> —80
»Calendarul dela Arad«	> —50
»Calendarul dela Arad«	> —30
»Calendarul Poporului român«	> —40
»Calendarul național«	> —36
»Calendarul Aurorei«	> —40
»Calendarul Poporului«	> —70
»Calendarul Săteanului«	> —30
»Posnașul«	> —60

Cărți școlare aprobate:

Istorie biblice de N. Crișmariu	> —40
» bisericești	> —40
Catechism	> —50
Istorie morale de Dr. Petru Barbu	> —30
» biblice » » » » »	> —30
» bisericești » » » » »	> —30
Catechism	> —40
Istorie biblice, de Petru Popa	> —45
Abcdar de I. Moldovan, și consoții	> —40
A doua carte de cetire	> —60
A treia carte de cetire	> —60
A patra » » » » »	> —60
Carte de cetire pentru clasele 5 și 6, de I. Moldovan și consoții	> 1—

Maghiara pentru clasele 1—3, de I. Groșorean și I. Moldovan	> —50
Maghiara pentru clasele 4—6, de I. Groșorean și I. Moldovan	> —50
Gramatica română, de I. Groșorean	> —40
Abcdar metodelor Gabel, de Iuliu Vuia	> —40
» » sunetelor normale de Iuliu Vuia	> —40
Instrucțiune p. Abcdar Gabel de I. Vuia	> —80
Carte de cetire p. cl. 2 » » » » »	> —36
» » » » » 3—4 » » » » »	> —50
» » » » » 5—6 » » » » »	> —60
Limba română	> —60
» maghiară partea I.	> —50
» » » » » II.	> —50
Aritmetică p. cl. 2, 3, 4	> —60
» și geometrie	> —36
Geografie și constituție	> —60
Istoria Ungariei	> —40
Economia rațională	> —56
Fizică și chimie	> —50
Istoria literaturii române, de I. Stanca	> —40
Exerciții intuitive, de I. Vancu	> —50
Geografia Ungariei, de I. Stanca	> —30
Rugăciunile școlărilor	> —50
Sentinela cântărilor bisericești-române, puse pe note, de Terentius Bugariu	> 20—

Din Biblioteca muzicală »Lira română«.

Nr. 1: »Deșteaptă-te Române«.
Nr. 2: »Luna doarme.«
Nr. 3: »Aoleo!«
Nr. 4: »Suspine crude.«
Nr. 5: »Cât te-am iubit.«

Fiecare număr 20 bani, plus 5 fil. porto poștal.

Poșta administrației.

Nica Micleș, Gerebenț. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1909.

Luca Nichița, Racașdia. Am primit dela d-voastră 4 coroane ca abonament până la finea anului 1909.

Ioan Pițu, Vrani. Am primit dela d-voastră 4 coroane ca abonament până la finea anului 1909.

Teodor Bozaci, Vrani. Am primit dela d-voastră 3 coroane ca abonament până la finea anului 1909.

Nicolae Mara, Oilașca. Am primit dela d-voastră 4 coroane ca abonament până la finea anului 1909.

Simeon Veșigan, Algești. Am primit dela d-voastră 4 coroane ca abonament până la finea anului 1909.

Nicolae Macarie, Geoagiul-mic. Am primit dela d-voastră 4 coroane ca abonament până la finea anului 1909.

Ioan Regea, Gătaia. Am primit dela d-voastră 1 coroană ca abonament până la 1 Aprilie 1910.

Florian Groza, Felcheriu. Mai datorezi pentru abonamentul de zi 2 coroane, iar pentru dublu 6 coroane pe anii 1908—1909.

Nicolae Botaș, Ottaca. Mai datorezi 3 coroane pe anul 1909.

Ioan Luca, Iladia. Mai ai de plătit 7 coroane. Restanțe de pe anul 1908 de 3 coroane, iar pe anul 1909 de 4 coroane.

Pavel S. Petroman. Am primit dela d-voastră abonamentul pe anul 1909.

»Primăria comunală«, Rehou. Am primit 12 cor. ca abonament până la finea anului 1909.

Poșta Redacției.

O. C. Muițumite publice nu putem publica decât la partea taxabilă a foii. Regretăm că nu putem face excepție.

Redactor responsabil Iuliu Giargiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons

Bretele, legătoare pentru ciorapi scurți, jaretiere pentru ciorapi

se pot căpăta prin

WEISMAYR FERENCZ, Timișoara, numai în cetate str. Hunyadi.

Garanța pentru calitate bună, prețuri ieftine fixe.

Cine a făcut biserica din Pocola ?

— Mulțămită publică. —

(Continuare.)

Globureu. Vasile Balanescu 1 cor. Gheorghe Bratha 40 fil. Latechescu Iie, Iuvogan Ion, Greu Petru, Adam Petcescu, Pavel Urdarian, Simion Dobre, Nicolae Suvagen (nr. 9.) Nicolae Suvagen (nr. 69.) Dochia Petenviriu, G. Brathă, Mitru Teodorescu, Todor Greu, câte 20 fil. N. Brathă, L. Radovin, I. Suvagen, S. Brancușia, D. Suvagen, M. Greu, P. Ilișescu, G. Vela, M. Miloș, I. Sațescu, I. Rozvan, M. N. Barcu, S. Lațescu, S. Baroș, L. Barbulescu, câte 10 fil. Total 5 cor. 60 fil.

Topleș. Prin preotul Dimitrie Popoviciu și episcopii Stefan Darabanț, Simion Balteanu, Moise Vior s'a colectat dela următorii creștini: Dim. Popoviciu, Gabriela Popoviciu, St. Darabanț, O. Darabanț, I. Tudosie, V. Kelia, D. Goltan, D. Vior, I. Bărnuț, G. Vior, M. Martinescu, P. Darabanț, N. Tudosie, N. Gelesan, G. Blidar, V. Baltean, T. Gemesen, N. Vior, P. Stoica, M. Talpeș, Șt. Vlasie, L. Cadnar, P. Seracovan, I. Damosescu, G. Caraimon, I. Popescu, P. Geleșian, A. Darabanț, P. Martinescu, I. Baltaniu, S. Nemes, Șt. Balta, S. Cunice, S. Caraiman, G. Schiopu, G. Boartha, P. Geleșan, G. Spataru, P. Cinsel, A. Damosescu, N. Dăraban, Baltean G., G. Husar, I. Constantinescu, S. Hrelea, N. Darabanț, G. Baltean, I. Blidariu, G. Damșescu, S. G. Draghiciu, I. Darabanț, M. Vior, P. Vior, I. Draghiciu, N. Petcescu, N. Damșescu, I. Mateoviciu, G. Gruia, D. Seracovan, A. Muntean, S. Ciulescu, D. Lup, N. Periescu, N. N., V. Dlante, E. Ciulescu, S. Hrelea, S. Tatușu, N. Schiopu, S. Alontie, P. Spătaru, D. Granz, P. Bredăran, Total 19 cor. 40 fil.

Cornel. N. Aaron, I. Brumbea, S. Lalescu, P. Sirbu, D. Gerginescu, N. Vălean, N. Sabailă, An. Vălean, N. Goanță, câte 1 cor. A. Raț 2 cor. A. Rujan, I. Vela, I. Sandru, C. Udria, L. Sadovan, N. Sabailă, D. Bonida, P. Pocosiu, I. Vela, M. Sadovan, E. Vălean, G. Sandan, P. Ciucur, I. Sadoveanu, Ig. Vălean, I. Vălean, A. Heret, A. Vălean, I. Căltun, Meila Rujan, T. Saboila, I. Nemes, P. Rujan, A. Saboila, P. Udrie, S. Sandru, I. Sabailă, L. Căltiu, N. Drăgănescu, I. Sabailă, I. Vlad, D. Cocașiu, C. Geleșan, I. Sabailă, I. Rujan, V. Petrașcu, G. Sabailă, Șt. Hreleș, P. Lazarescu, Meila Ciucur, S. Lazarescu, I. Lazarescu, Șt. Marcu, N. Neslău, S. Sabailă, L. Neslău, P. Rumon, M. Sadovan, Meila Sandru, C. Branda, E. Branda, D. Paul, I. Bozo, I. Macschall, G. Heret, P. Bodi, D. Sabailă, N. Crotoșpan, P. Peșșila, Total 20 cor.

Lugojel. Prin învăț. Petru Costescu, s'a colectat dela următorii: E. Dumitru, A. Iacob, P. Costescu, D. Costa, N. Bott, D. Dumitru, D. Bagiu, N. Zgriba, L. Vânătu, I. Crestescu, N. Pârveu, V. Bott, N. Tărăngă, L. Cașpar, F. Vancea, L. Savu, N. Cădia, E. Costescu, S. Barbulescu, E. Oprea, S. Gașpar, S. Marian, Ana Costa, Ana Iacșa, E. Ivanescu, A. Pașcu, E. Dorca, A. Gornice, M. Adam, E. Gașpar, M. Băcău, I. Vânătu, E. Anderca, N. Vânătu, I. Chevereșan, L. Vânătu, G. Gașpar, M. Bagiu, M. Dumitru, N. Dumitru, D. Iacob, S. Dumitru, M. Cimponer, G. Cimponer, M. Tablă, E. Vasii, M. Ciuca, M. Cădia, I. Ștefanescu, Cancevereșan, I. Bontilă în total 12 cor. 48 fil.

Sasca-Română. S'a colectat dela mai mulți creștini suma de 10 cor. 44 fil.

Breșcu. G. Orendar, 5 cor. Ion Fenechi 2 cor. C. Dimian, protopop, G. Boldea, G. Fenechi Șuțu, I. Grasu, S. Iacob, I. Gociman, câte 1 cor. Văd. Susana Paltosean, G. Borosi, câte 80 fil. G. Ciobă, C. Teacă, câte 60 fil. Ioan Gociman, E. Sorescu, V. Ferzea, G. Terlungian, N. Bărla, I. Grosu, I. Șerban, G. Fenechi, Văd. V. Tătaru, Șt. Bor. și, câte 40 fileri. D. Berou, I. Oltean Preda, Gociman Covrigaș, Văd. G. Bărlă, P. Stoichescu, N. Fenechi, câte 20 fil. Vasile Vrâncean, G. Popescu, Maria Gociman, câte 10 fileri. Total 22 cor. 20 fil.

Butești. Terenție Papp, 20 cor. Elisabeta Papp 10 cor. Total 30 cor.

(Va urma).

Un candidat de avocat

află aplicare momentană într-o cancelarie advocațională. — Adresa la administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

Pește sărat,

de tot soiul

cu prețul cel mai ieftin. — Comandă a se adresa la: Magazinul de depozit al Băncii de credit ung. (Hitelbank) la Gara Brașov (Brassó). Telefon Nr. 323.

„AJUTORUL”

societate pe acții
ÎN ȘEICA-MARE.

Avem onoare a aduce la cunoștință publică, că noua bancă „AJUTORUL”, cu sediul în Șeica-mare (Nagyselyk) în Piața Nr. 371, și-a început activitatea în 9 Noembrie st. n. 1909 și se ocupă cu toate operațiunile de bancă sprijinind economia poporului nostru și prin întreprinderi — — de acest fel. —

Banca „AJUTORUL” primește depuneri spre fructificare cu 5¹/₂% iară mai mari și stabile, dela 1000 cor. în sus cu 6%. Depunerile corporațiunilor se primesc cu 6%. Depuneri și ridicări se pot face și pe cale postală cu cecuri. Darea după depuneri o plătește — — institutul separat. —

Banca „AJUTORUL” e deschisă în toate zilele de lucru dela 8—12 ore a. m. și dela 2—5 p. m.

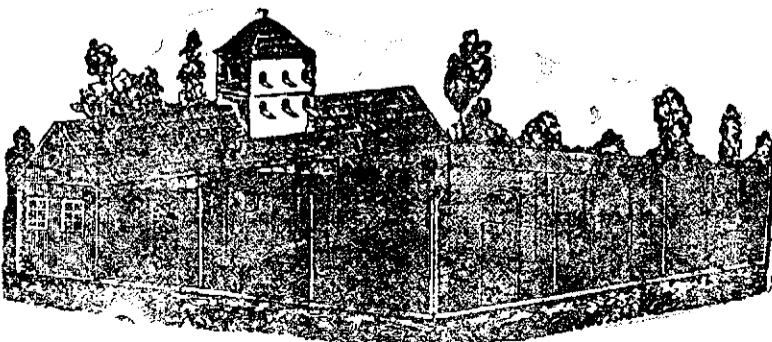
Rugând on. public de binevoitorul sprijin, semnăm cu toată stima:

DIRECȚIUNEA.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.

DEBRECZEN.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ținc are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă și de ventilat sistem Bachtler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, cuși de galje, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. Aparătoare de scântei la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat pe staluri de fer și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșă.

PUBLICAȚIUNE.

In comuna Comlăuș (Ó-Szt.-Anna) se află de vânzare

O casă

și alte apartamente, de sub Nr. 315. Doritorii de a o cumpăra să se adreseze pentru deslușiri la administrația »Tribunei« în Arad.

AVIZI!

Caut

un scriitor de avocat

cu praxă bună, vărsat în afacerile cărții funduare. Aplicare momentană. Condițiile după învoire. A se adresa avocatului

Dr. Ioan Hica,
Hațeg (Hátszeg).

ANUNT.

Subscribul am de vânzare

un hărmiș,

soiu Nonius, licențiat de comisa comitatensă ca acomodat mai vârtos penru comune. Doritorii să se adreseze la

Petru Pecican,
Ó-Szent Anna 478.
u. p. Uj-Szt.-Anna, cott Arad.

AVIZI!

Se primește un copil dintr'o familie bună de

învățăcel

tu prăvălia mea de fer și spețarie.

Franz Ferencz,
comerciant de ferărie și spețarie în
Szemlak.
(Comitatul Aradului).

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare foloa.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că la cererea prețurilor curente sau la ori ce cerere sau cumpărare să se provace că adresa firmei se cetit-o în Tribuna.

A ieșit de sub tipar și se află de vânzare

„Calendarul Național”

pe anul 1910.

întocmit de redacția foilor dela Orăștie. — E și mai frumos ca cel de anul trecut!

In fruntea Calendarului e: *Monumentul ridicat la Sibot* (lângă Orăștie) vitejiei românești de pe Câmpul Pâinii, și descrierea acelei lupte mari a lui *Paul Chinezu care cu Români săi bătășeni a scos din gură morții pe Săcuți, Ungurii și Sașii înfrânți de Turci*, — și a potopit a 30.000 de Turci! Ungurii o scriu ca o vitejie ungurească. Calendarul Național pe 1910 dovedește, că ea a fost o strălucită biruință a Românilor asupra păgânilor!

— Urmează 12 chipuri negrăit de drăgălașe, înfățișând pe înaltele persoane dela Curtea Română: *Princesa Maria*, cu cele 2 fiice ale sale și cu cei doi Prinți: *Carol și Nicolae*, în costume naționale, ele ca drăgălașe *fărăncuțe*, ei ca minunați *ciobănei români*!... Atât sunt de frumoase că nu să pot descrie, ci trebuie văzute! — Vin apoi:

— *Minunile firii din fundul mărilor*: 5 chipuri de *saracunde* (anima'e foarte ciudate, cu sute de brațe) — *Chip de zidiri uriașe* în New-York! — *Tren de munte, cu roze și dinți* — *Miri saxoni*, în ciudatele lor haine de nuntă. — O minune americană: *Stâncă ce se tot mișcă*, animata pe coasa unui colț de peatră, și nu cade! Foarte interesant! — *Napoleon cel mare*, când vine înfrânt din Rusia, și istoria ace'ui groznie războiu, care a îneputul apusului lui Napoleon. Mișcător și interesant!

— Și alte chipuri. Apoi material de citit; poezii, schiță, povești, haz, poezii populare și altele, foarte alese și de-făcătoare: **Prețul unui Calendar Național e numai 18 cruceri (36 fil) și 5 fil porto, așadară 41 fileri cu poștă cu tot.** — Dacă trimiteți banii pentru 5-10 Calendare, le capeti în loc de 18 cr. cu numai 13 cr. (26 fil) unul, — și-ți vin franco (poșta plătită acasă. — Dacă trimiți banii pentru mai multe calendare ca 10, le plătești cu numai 11 cruceri (22 fileri) unul, — având însă a-ți plăti însuși porto la scoaterea pachetului dela poștă. — Cel ce le cere ne plătește înainte spre vânzare, cu legământul de a le plăti după ce le vând, le capătă cu 13 cr. (26 fileri) unul, având, însă a-și plăti e porto la scoaterea pachetului dela poștă.

Se capătă la administrația foilor:

„Libertatea” și „Foia Interesantă”,

în Orăștie Szászváros, și la

„Librăria Tribunei” Arad, str. Deák Ferencz nr. 20.

De prezent cea mai ieftină și cea mai bună

Pumpă pentru tragerea vinului,

se găsește în organizațunea inventată în anul 1872 a lui

ANTON OSTHEIMER

fabricant de mașini

ERSEKZ-Virșeț, Urbáni ut.

Pumpă pentru tragerea vinului cu prețul 96 cor.,
Pumpă pentru tragerea ceteului prețul 100 cor.

Pumpele acestea se pot folosi și la stingerea focului și udatul grădinilor. Consumă pe oră 50 hl.

— Nu e permis —

să lipsească din nici o casă românească „GRAMOFONUL”, care învelește toată casa. Isvorul cel mai ieftin de al procură e **warele comerciant de mașini de vorbit** pentru Ungaria și România.

Toth József

SZEGED, Könyök utca 3 szám.

Se vinde cu condiții de plătere în rate. Pe lângă garanție.

Az sosit înregistrări noi românești, cântări și muzică cu forță naturală. — Prețul curent se trimite gratuit. — Se caută contra vânzătorii! — Corepondența se face în limba maghiară, germană și franceză.

Bandage de hernie Bandage abdomenale, bandage de buric în toate calitățile după măsură. —

Irigatoare montate complet în diferite execuții dela 3 coroane în sus. —

Instrumente de gumă și beșică de pește — prezervative pentru domni duzina 2-12 cor. —

Pessari prezervative pentru dame (după prescriere medicală, dela 2 cor. în sus. —

Mare depozit de Instrumente medicale, optice și bandage.

PAPP GYÖRGY

depozit de instrumente medicale în Ardeal

Ciuj (Kolozsvár) Mátyás Király tér 5.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimenta, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA”

primează oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le ofertează pe lângă cele mai favorabile condiții:

1. În ramul vieții: capitala cu lucrul de rentă, rente pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe casă de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50-100 cor. se plătesc la moment în ziua morții întreprinse;
2. În ramul fecuturii: stădiri de tot felul, mobile mărfuri, produse de câmp și a;
3. Contra furtului de bunuri, bijuterii, valori, haine scurte și a prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, secară neasă, viță (vitică), plante înmormântate: cănușă, în, albul autroșul, tabac ș. a.

Delegații se dau și prospecte se pot primi la agenturele noastre locale și cercușe mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSYLVANIA” în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: encorază grâul, sâcarea, orzului și toată economia!

Asigurați contra furtului și incendierii prin spargere: bani și tot ce aveți de pret!

In atențiunea celor ce zidesc case!
și a proprietarilor de vii!

Fabrică de cement în Pâncota,

LENGYEL SANDOR és Társa.

Telefon Pankota 9.

Primește spre lucrare cu beton beton de fier: iesle în grăjduri, bazine pentru apă și comină, etc. fântâne și alte canaluri; fundamente și altele.

Liferează:

țevii de cement în diferite mărimi, țevii de fântână, țigle pentru acoperiș, valaie spre diferite scopuri, vase de apă de ploaie și pentru stropirea viței, plăci de cement, cement de portland ș. a.

Mâna fiecăruia poate fi frumoasă dacă o îngrijește destul. Cel mai bun mijloc pentru îngrijirea mânilor este **Lichidul „Elza” pentru mâni**

pentru că e pregătit din materiile cele mai bune pentru conservarea frumuseții mânilor.

Lichidul „Elza” pentru mâni după o folosință de 3 ori face mâinile catifeleate. Mâinile roșii după 8 zile le înalbește. E cu totul nestricăcioasă. Pe când glicerina, crema de glicerina și altele, după o folosință mai îndelungată înegresc mâinile, Lichidul „Elza” pentru mâni face mâinile albe ca zăpada. Glicerina, crema de glicerina și altele fiind oleoase sunt nepăsurtoare și grețoase. Lichidul „Elza” pentru mâni, îndată să așearbe. Dacă folosiți zilnic lichidul „Elza” mâinile vor fi totdeauna frumoase, pentru că le scuteste de stricăciunea vântului.

Prețul 30 fileri.

Se poate căpăta la preparatorul **Kertész Ernő** — farmacia la — St. Anton de Padua. Szabadka, Szegedl ut.

Magazin principal la **Vojtek și Weisz** droagerie în Arad.

**ASCULTAȚI
poveștile mele!!!**

Ca fiecare femeie să fie bucurată de renumele bun al bucatăriei sale, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatale (dresurile).

Cel mai bun aromatale e ardeul pat. a lui **KÁLMÁN**

„Biboraprika”

care nefiind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinșilor de stomac le este nestricăcioasă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chlogr 6— cor. 1 cutie de 1/4 chlogr. 1-80 cor.
1 „ „ 1/2 „ 3-30 „ 1 „ „ 1/2 „ 1— „

— Se poate căpăta dela oricare băcănie și prăvălie de coloniale. —
Poftiți și cercați! Nenumăraose epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.

Cumpărați cel mai frumos și cel mai bogat calendar românesc dela noi

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN”

pe anul 1910. Se estinde pe 196 pagini, înpodobite cu 80 de chipuri.

Invălițoarea este de toată frumusețea, lucrată de renumitul desemnator român din București: dl Ari Murnu.

CUPRINSUL CALENDARULUI:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni împodobite cu motive românești admirabile lucrate de dl A. Murnu. 2. Semnele cerești. 3. Regentul anului. 4. Semnele cronologice ale anului 1910. 5. Zile schimbătoare peste an. 6. Sărbători impuse de lege. 7. Posturile. 8. Deslegarea posturilor. 9. Intunecimi. 10. Zodiile. 11. Anotimpurile. 12. Calendarul jidovesc. 13. Calendarul economic pe 1910. 14. Prevestiri. 15. Timpul vântului. 16. Domnitorii Ungariei. 17. Valoarea banilor, explicație folositoare pentru cei ce călătoresc în străinătate. 18. Cursul lunei în anul 1910. 19. Când fată vitele? 20. Posta. 21. Călătoria cu trenul. 22. Europa. Descrierea fiecărei țări cu toate amănunțele, după datele oficiale din 1908. 23. America: Statele unite. 24. Tabela de a socoti camelele după 1 an, 1 lună sau 1 zi. 25. Catalogul advocaților români din Ungaria. Dăm în ordine alfabetică toate orașele în cari locuiesc advocați români. — **Partea literară:** 26. În pragul libertății (amintiri din temnița Seghedimului) de Gh. Stoica. 27. La Bădea George de D. Birăușiu. 28. Anexarea Bosniei și Herțegovinei cu un chip. 29. Centenarul nașterii lui Șaguna cu fotografia marelui arhiepiscop. 30. Serbarea din Chizeni cu două chipuri. 31. Bărbați mari a României cu mai multe fotografii. 32. Trei luptători cu fotografia dlui Russu-Sirianu, D. Birăușiu și Gh. Stoica. 33. Viața și obiceiurile românilor emigrați în America-Nordică. Acest articol scris de confratele nostru

I. Terigariu, ne dă un chip real despre starea fraților noștri emigrați de aici în America (cu două chipuri). 34. Morții noștri. 35. Din minunățiile zilelor noastre. Un articol interesant în care ne ocupăm cu tot ce s'a inventat nou pe rotogolul pământului în cursul anului 1909 cu o mulțime de chipuri. 36. Incasarea mecanică a banilor în America cu 3 chipuri. 37. Cutremurul de pământ din Messina. Descrierea amănunțită a nimicirii orașului din Sicilia cu 3 chipuri. 38. Răvașul anului dela 1 Octomvrie 1908 până la 1 Octomvrie 1909. Consemnarea târgurilor din Ungaria, Ardeal și Bănat. Consemnarea târgurilor e făcută în modul cel mai exact după datele cele mai noi.

Dintre ilustrațiile calendarului înșirăm: Fotografia Ven. domn Gheorghe Pop de Băsești preș. partidului național român. Dr. Teodor Mihali cu doamna. Oaspeții cari au luat parte la depunerea petrei fundamentale a bisericii din Chizeni. Dl deputat Dr. Teodor Mihali, preș. clubului deputaților naționali ținându-și darea de seamă în Ileandamare. Biserica gr.-or. român din Cacova (Bănat). Bărbați mari ai României: Alexandru Ioan Cuza, Dimitrie Sturdza, D. Spiru Haret. Emil Costinescu. V. G. Morțum, Barbu Ștefan Delavrancea. Trei luptători: Dl I. Russu-Sirianu, E. Birăușiu, G. Stoica. Un grup de români, cari trăiesc azi în America. Membrii societății „Bănățanul” din Philadelphia Pa, cari, au predat piesa teatrală „Nunta țărănească”.

Prețul unui exemplar 40 fileri. (porto postal 10 fileri). Aceia cari cumpăra cu bani gata spre vânzare dela 15 calendare în sus le dăm **bucata** cu 14 cruceri adecă 28 fileri. Poșta o plătește însă cel-ce comandă și anume :: :: 72 de fileri pentru 25 calendare. Douăzeci și cinci de calendare cu postă cu tot costă 7 coroane 72 fileri. :: :: **În curând va apare și calendarul umoristic „CUCU” și calendarul „FOII ILUSTRATE”.** Comandele să se adreseze la: **Administrația „POPORUL ROMÂN”** Budapesta, VII., István-ut 11.

Duminecă după amezzi mare expoziție în prăvălie.

Mănuși „Blériot”, pentru femei 25 cr.

Manșoni din păr fin 1-80.

Paltoane de iarnă pentru femei și fete.

HOFFMANN SÁNDOR

ARAD, EDIFICIUL TEATRULUI.

Ori-care va privi vitrinele mele se va convinge despre prețurile mele extraordinar de ieftine.

MARELE TÂRG DE CRĂCIUN s'a început deja și bogatul meu magazin stă la dispoziția on. public.

Cumpărări ocazionale: Flanel, metrul 17 cr. Barchet m. 27 cr.

Boauri de păr: dela 1-10, 1-50, 2—, 2-50, 3-50 în sus, prețuri neîntrecute.

Ciorapi pentru copii mai ieftin ca oriunde.

Căciuli de păr cu 2-25.

La apotecarul CORNEL N. DEMETER

în Orăștie — Szászváros (lângă bisericile evang. reform.)

se capătă următoarele preparate de mare folos:

I. Preparate medicale folosite de cei mai vestiți profesori și medici, recunoscute de cele mai bune!

„Dolicin“. Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțeau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tuse, nădușală (asthma) și tuse sacă, cetăra în fine despre admirabilul «DOLICIN» care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de piept, officei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutăți de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, se vindecă! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Întărește corpul! Flegma o topește încât mai ușor să rupe! Ferbințele și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischias, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, iucăt pe lângă întrebuițarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea-s, sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari sufereau de oase, podagră, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrîntituri, ba chiar și de aceia cari sufereau în morburi de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută când în mâni, când în picioare, când apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuițat și «CASPICUL», care-le aplicându-l i-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se de groaznicile acelea de dureri! Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul «morbul tinerețelor» care neglijându-se, mai târziu se ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari sufereau în boalele acestea, întrebuițând «KALJODSARSA-PARILUL» i-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se și tămăduindu-se de aceste morburi grele! Prețul sticlei este 2 cor.

Centaurin. E de minune căți oameni sufer de durere de stomac, sgârciuri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mâncare, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci pierzând din puteri — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale «CENTAURINUL» este de mare efect. «Centaurinul» e introdus în fieștecăre familie ca leac de casă, încât la orice boală sau dureri și sgârciuri de stomac, numai decât să întrebuițeze! Prețul este 1 cor. 50 fil. și 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine sufer de închiderea scaunului, numai decât comande «LAXBONBONS»-ul, având efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zaharicale dulci, pe care și copiii le iau bucurosi. Prețul 80 fileri.

Pentru toate scrieți, trimițând banii înainte, ori cerând să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Esență contra bătăturilor (ochi de gîină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fileri.

Prav contra asudatului la mîni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîtelor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picurt pentru sculament (Tripper-kankó), 1 cor. 20 fil.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet poștal de 5 kko: 7 coroane.

II. Preparate cosmetice. Pentru frumusețe și curățenie! — — —

Cream de benzoe mygdale, pentru conservarea și albirea mînilor și feței, dând totodată și fineță deosebită! *Delătorează tot felul de pete, bubife, pistenii (mitesser) de pe mîna și față, netezește și sbărciturile.* Conținut nestrucicacios pentru față și mîni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, excelent. Preparat din materii fine și mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fil.

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă de față o pudrată. Întrebuițată cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ale vîntului și soarelui! Este în culoare albă roză și galbenă. Prețul 1 coroană.

Veturien-Parfeum. Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, la crămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 coroană 60 fil.

„Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

„Apa de gură Cremsier“. (Albă sau roșie), delătorează durerea dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură! Întrebuițată cu pravul de dinți «Cremsier» face dinții foarte frumoși! Prețul 80 fil. — Pravul de dinți «Cremsier» face dinții albi. Prețul 70 fileri. — Perii de dinți, fine. Alegere mare.

Esență de China: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. — **China tannopomada:** pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. — **Oleu de nucă:** extract de nucă oleică, pentru păstrarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

III. Extracte pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răco-ritoare și întăritoare, cum și rum și licier! — —

Cine vooște a-și pregăti singur beuturi bune și ieftine, ba și rum și licieruri foarte fine: întrebuițeze aceste extracte!

Îți poți face: Rachiul de drojdie. Beutură dulce de vișine. Rachiul de bucate. Borovicica. Rachiul de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee

Apoi licieruri: Allasch. De pere, cireșe. Maraschino. De vanilie. Prețul pentru a prepara 1 litră costă 40 fil. din oricare extracte

Apotecarul CORNEL N. DEMETER, Orăștie - Szászváros

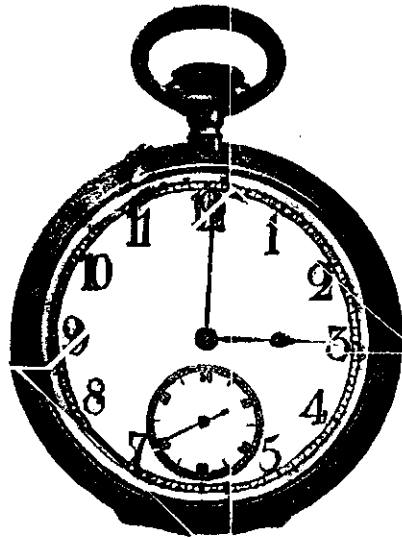
INTREPRINDERE ROMĂNEASGĂ

MIHAI FLONTA
antreprenor de zidiri
Oradea-mare-Nagyvárad.
Stabilimentul și cancelaria Pereces-u. 9.

Primește: plănuierea și zidirea de biserică, școală, case notariale și a tot felul de zidiri private.

Magazin stabil de fabricate de ciment, comande se primesc.

Magazin stabil de pietrii artificiale pentru morminte. Prospecte gratuit.

Cele mai bune
oroloage

— cele mai solide și cele mai după modă —

Juvaericale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-zășie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Mașina de spălat

„WELTWUNDER“
este bucuria fiecărei femeie econoamă bună; albiturile, pe lângă cea mai mare cruțare și lucru ușor copilăresc, devin albe lucitoare. 75% economisire de timp, bani, încălzit și săpun.

Fără chlor! Fără sodă!
Fără ajutor! Fără putere!
Fără recare! Fără învârtire!
Fără terpenină! Fără salmiac!

Prețul 40.— Cor.

Cereți îndată prospect gratuit dela:

WILHELM OBERTH,
Mediaș—Medgyes Nr. 8. (Transilvania).
La trimiterea înainte a cor. 40.—, mașina se expedează franco.

Fondată la 1840.

Werner
fabrică de plane, pianine și cimbal, aranjată pe putere de mașini
Pozsony — Pressburg.

Pregătește numai **instrumente muzicale** de primul rang. Pe lângă garanță solidă expedează și cu favorul de plățiri în rate lunare.

Prima fabrică germană vieneză de plane, pianine și cimbalme. Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco.

Adresa telegrafică: **CLAVIER WERNER-POZSONY.**